

Si populus meus audisset me: israel si in vijs meis ambulasset.

Si populus meus audisset me) monitis meis obediendo quod exponens subdit (israel) hic est populus (si in vijs meis ambulasset) quoniam in sanctis actionibus perficiendo et precepta mea observando que sunt vię pueniendi ad beatitudinem hoc est audire me. **O** clementissim? pater o misericors deus rogauit et non est audis quasi iratus dimittit filiū laeuientē. **N**ecrum videt perire et dolet quod pereat et dicit. **S**i populus meus audisset me israel si in vijs meis ambulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: et super tribulantes eos misissem manū meā.

Pro nihilo) et gratis (forsitan) id est vere et ironice dicit (inimicos eorum) et hostes cuiuslibet generis (humiliassem) eos ad nihilū reducendo (super tribulantes eos misissem manū meā) ulticē. i. vindictā et potentia mea eos perissem eorum inimicos persternendo. ad nihilū dñs redigit quos in suo verbo et ope pseuerare conspiciat. **M**anū quoque suam super eos mittit cum ex creatu proprie iniquitatis eosdē aduersarios durā animaduersione percutit. **E**t hoc pro nihilo facit quod totū sit gratis quod deus nobis impedit. **D**einde post verba dñi item propheta loquitur dicens. **S**ed.

Inimici dñi mentiti sunt ei: et erit tempus eorum in secula.

Inimici dñi) veteres scilicet iudei qui promiserant observare legem dei et non impleuerunt et unde debuerunt esse amici inde facti sunt inimici. et noui scilicet falsi christiani qui in baptismo renuntiauerunt factis malis et vicijs (mentiti sunt ei) et ingrati facti: illi non faciendo que promiserant: isti implicando se his quibus renuntiauerant (et ideo) erit tempus) pene et punitionis (eorum in secula) id est eternū durās ut pena eterna damnentur et si hic ad ipsos florere videantur. **T**ales illi sunt.

Et cibauit illos ex adipe frumenti: et de petra melle saturauit eos.

Et) tamen (cibauit illos ex adipe frumenti) veteres quidem manna quod ita delicatū et sapidum erat atque reficiebat ac si de adipe et melle nulla frumenti factus fuisset: sed novos pascit corpore christi qui frumentū nostrū est: vel pinguedine gratie spiritalis (et de petra melle) id est aqua que sicut mel dulcis videbatur populo siti afflictio (saturauit eos) scilicet veteres in heremo: sed novos satiat melle id est spiritali intellectu

et in vel melliflua charitate (de petra). i. sapientia christi: nam petra erat christus cuius verba et eloquia dulciora sunt super mel et fauor et tamen mentiti sunt ei.

Oratio.

Dilata dñe supplicium ora ad annunciandam gloriam tuam ut egyptijs opibus relictis nois tui confessione letemur. **P**er dñm.

Psalmus de primo aduentu christi et de redargutione veteris synagoge ac de increpatione iniquorum iudicum et predicatione damnationis et pene ipsorum.

ps. lxxxi.

Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deus dii iudicat.

Auctor: psalmi propheta dauid. **T**itulus est. **P**salmus asaph. hoc est psalmus iste sit asaph id est synagoga perfidorum iudeorum: vel congregationi iniquorum iudicum. **M**ateria: primus aduentus christi et redargutio veteris synagoge ac principum eius et quorumcumque iudicantium inique. **I**ntentio: monere credere christum verum deum et hominem esse eiusque predicationi obedire ac iniquum iudicium postponere et iuste iudicare. **S**ententia in generali: christus vel propheta in isto psalmo loquens exprobrat ipsi synagoga iudeorum que dñm corporaliter vidit et tamen cum non agnouit increpans principes et iudices eius pro falsis iudicijs ac errore et cecitate cordis. **U**el arguit quoscumque iniquos iudices super eorum prauis iudicijs proponens quid eis omnibus sit euenturū detrimentū pro suis erroribus. **S**ententia in speciali: deus ergo nuncians deum ait. **D**eus factus homo (stetit in synagoga deorum) id est in populo iudeorum ubi filius dei secundum quod homo stetit quod ad oues domus israel missus fuit. **D**eos autem dicit quos postea filios excelsi nominat (in medio autem) et in comuni (deus dii iudicat) scilicet quod deus id est non meritis sed gratia discernit. vasa alia in honore alia in contumeliā. **U**el **D**eus stetit) pñtia diuinitatis que ubique est (in synagoga deorum) id est in congregatōe iudicū et principum populi qui dii appellantur quod potentia ceteris presunt et ratione officij locū dei tenent (in medio autem) equaliter se habens ad omnes (deus dii iudicat) discernens bonos a malis et iustos ab iniustis. **T**imeant ergo iudices hominum quod supra se habent iudicē deum. **T**imeant pastores quod ipsi supra se habent pastorem cuius sunt oues. **A**udiant iam quid illis a iudice dicatur. **S**equitur enim vox discernentis.

Usquequo iudicatis iniquitate: et faci-
es peccatoꝝ sumitis.

Usquequo id est quamdiu vos iudices p-
neris iudicatis iniquitate id est facitis iniquu
iudiciu: falsa defendendo ⁊ vera damnando
(et facies peccatoꝝ sumitis) psonas hominu
in iudicio attendendo ⁊ malos ppter coꝝ po-
tentia vel munera seu fauore vel aliaꝝ causam
acceptando ⁊ iustificando innocentes vero co-
tennendo et iniuste coꝛdemnando. Quod illi
pau iudices fecerunt qui ptoꝝem barrabaz
petierunt et innocentē christu dignu morte iu-
dicauerunt. q. d. Iniquu est hoc a quo scelere
studet eos reuocare dicens.

Iudicate egeno et pupillo: humilez et
paupem iustificate.

Iudicate egeno et pupillo id est iudiciu ve-
strum seruiat egeno et pupillo sicut diuini ⁊ po-
tenti (humile ⁊ paupem iustificate) id est eis iu-
sticiam facite sicut maiori ⁊ diuini christus uti-
qꝝ egenus ⁊ sine patre carnali pupillus ac hu-
milis ⁊ paup hic p nobis fuit. Quem ipi in-
dei no debuissent accusare sed defendere non
damnare sed iustificare. Debent etiā timere iu-
dices et pastores ecclesie ne falsa iudicia faci-
ant ne psonas hoim attendant quoz myste-
riū est vt lupos vastatores repellant ac pupil-
los et paupes christi defendant vñ sequit.

Eripite pauperem: et egenum de manu
peccatoꝝis liberate.

Eripite paupem scz ab impetitione et op-
pressionē iniusta (et egenum de manu) et pote-
state (peccatoꝝis) et impij qui ei calumnias in-
fert et iniurias (liberate) qui eni desinit malis
obuiare cum potest coꝛsentit. hoc iudei de chri-
sto facere debuerūt qui cum pro multitudine
timerentur principibus christum pmiserunt.
Sicbeu multi hodie pmittunt alios mala fa-
cere cum possent illos a facto et se a coꝛsensu li-
berare. et sit multotiens vt ipsi qui malis reſi-
stere debuerāt lupi et vastatores fiant. Sz.

Nescierunt neqꝫ intellexerunt in tene-
bris ambulant: mouebuntur omnia fun-
damenta terre.

Nescierunt me neqꝫ intellexerunt iudiciu
meum. i. scire et intelligere non curauerunt (in
tenebris ignorantie et peccati) ambulant qz
excecati sunt et ideo (mouebuntur omnia fun-
damenta terre) id est destruentur omnes coꝛu
machinationes quibz se satagunt fundare ⁊ fir-
mare in terra coꝛ suum in terrenis figendo et
fauorem hominuꝝ acquirendo. Miseri iudei

pter supbiam suam in errorem ceciderūt ⁊ ne
quaꝫ christum cognoscere meruerunt. si eni
cognouissent nunqꝫ dñm glorie crucifixi essent
vnde adhuc in tenebris id est in eccitate coꝛu
dis ambulant et per hanc cecitatem in israel
(mouebuntur) ad fidem (omnia fundamenta
terre) id est omnis plenitudo gentium intra-
bit ad fidem. Nescierunt inquam nec intelles-
serunt tamen.

Ego dixi dij estis: et filij excelsi omnes.

Ego deus deoꝝ (dixi dij estis) scz partici-
patue ex eo qꝫ habentis potestatem iudican-
di a deo et estis diuine iusticie executores ex of-
ficio. Vel (dij estis). i. status vester requirit qꝫ
sicut dij sitis excellētes virtute vltra coꝛmunes
homines (et filij excelsi omnes) inquantum ad
eius imaginē facti estis. dicitur deus natura
vel essentia vt deus om̃ipotens. p nuncupati-
onem vt idola. per adoprōnem vt omnes filij
gratie et etiā christus scōm qꝫ homo. prelatōe
vt dedi te deum pharaonis et hic in hoc psal-
mo. Deinde commemorat eis fragilitateꝝ coꝛ-
um dicens.

Vos autē sicut hoies moriemini: et si-
cut vnus de principibz cadetis.

Vos autem sicut homines ceteri (moriemini
ni) p infirmitate carnis qꝫ potestas vestra no
preseruabit vos a morte (et sicut vnus de pn-
cipibus) id est de angelis superbicnibz (cade-
tis) per elationē animi et superbiā vel cadetis
in foueā gehenne per equitate diuine sententie
quasi diceret cum cito sicut homines finis mo-
rituri non tamen corrigimini sed vt diabolus
qui per supbiaꝝ cecidit extollimini vt sicut ipe
vos cadatis. hucusqꝫ deus locutus est ad ho-
mines. Deinde ex ipius pphete persona in de-
testationem malozū iudiciū rogat deus vt libi
iudiciū assumat cum dicat.

Surge deus iudica terrā: qm̃ tu heredi-
tabis in omnibz gentibz.

Surge deus a mortuis (et iudica terrā)
id est excitat damna iudeos terrenos (quoni-
am) his repulsis (tu hereditabis in omnibus
gentibz) id est omnes gentes erunt tua heredi-
tas quas tuis preceptis et gratia misericordi-
ter. excolendo terrenā ab eis disperdes cupidi-
tatem. Vel (surge) o deus ad iudicandū qꝫ na-
uis nostra fluctibz tundit iudica terram id est
mundū qui verus iudex es quia mali iudices
non iudicant sed evertunt legem tuam ⁊ potes
iudicare mundū quia tuus est et hoc est quod
sequit (quoniā tu hereditabis in omnibz gen-
tibus)

ribus id est hereditarie et tanq̃ hereditate pos-
sides omnes gentes et ideo iudica eas tan-
quam tuo dominio subiectas. Tunc enī erūt
om̃s electi immobiliter subiecti ordini sue mi-
sericordie et reprobi ordini sue iusticie.

Oratio.

Da nobis dñe scđm pceptū tuum ab ini-
quitanis iudicio declinare: pauperūq; necessi-
tibus subuenire: vt mercamur filiorū tuorū
numero copulari. Per dñm.

Psalms de scđo aduentu christi ad
iudiciū et de graui persecutōe fidelū ac
multiplici vel hic vel in futuro puniti-
one psequentiū. ps. lxxij.

Deus quis similis
erit tibi: ne taceas neq; compesca-
ris deus.

Auctor psalmi p̃pha dauid. Titulus est can-
ticum psalmi a saph. et est sensus. canticū istud
quod dicitur canticū quia agit de iocunditate
mentis. est a saph id est p̃li dei qui hic loquit̃.
Materia: aduentus christi scđs et grauis pse-
cutio fidelū a diuersis malis et iniquis homi-
nibus. Intentio: monere malos vt a psecutio-
ne bonorū desistant: et bonos vt in psecutione
patientia habeant. Sententia in generali: p̃-
pheta in isto psalmo in p̃sona a saph id est po-
puli dimentionē facit de scđo aduentu christi
ad iudiciū per quod deterret malos a persecu-
tione bonorū ac deprecando narrat hostiū ma-
liciam et contra eos implorat diuinā iusticiā.
Sententia in speciali: fidelis ergo a saph p̃e-
uidens christū in maiestate iudicaturū qui in
humilitate iudicatus est ait. **D**eus christe
(quis similis in virtute et potentia) erit tibi in
iudicio vbi magnus et terribilis iudex appare-
bis et in claritate iudicabis: certe nullus. ac si
diceret qz non inuenim⁹ simile nō querimus
aliū adiutorē et qz talis eris ideo tunc (ne ta-
ceas neq; compescaris) o deus id est nō tace-
bis quin iudices neq; compesceris quin vin-
dices malorū culpas. Nos taceamus tu iudi-
ca: nos cōpescamur tu vindica. Culpas enim
quas modo aspicit et silet patienterq; a vindi-
cta se cōtinet tunc districte iudicabit et aspere
vindicare.

Qm̃ ecce inimici tui sonuerunt: et qui
oderunt te extulerūt caput.

Quoniam ecce inimici tui scz psecutores no-
stri (sonuerunt) strepitū in sanctos faciēdo ac
veritati cōtradicens et repugnādo et qui ode-

runt te insaniabiliter et cultū tuū extulerūt ca-
put) et superbā mentē contra te et tuos se eri-
gendo et supbiendo tanquā parati ad aggre-
diendum et faciendū ardua et mala multa. **I**ō
caput extulerūt qz te oderunt si enim te amas-
sent caput pculdubio humiliassent. Ergo qui
caput eleuat deum odit. Timeant ergo quod
scriptū est omnis qui se exaltat humiliabit.

Super p̃lm tuum malignauerūt con-
siliū: et cogitauerūt aduersus scđos tuos

Super p̃lm tuū malignauerūt consiliū) id est malignū consiliū inierunt et disposuerūt
ad decipiendū et opprimendū et addit tuū. q. d.
qz tuus est nō poterunt inde irridenter hoc di-
cit qz nocere nō possunt p̃lo dei p̃ quo est de-
us. Si enim deus p nobis quis cōtra nos et
cogitauerūt) maligne et astute (aduersus san-
ctos tuos) scz iustos et bonos nō solum cōtra
mediocres sed etiam contra celestes viros scz
quomodo disperderent eos et occiderent. Unde
sequit̃ consiliū quo meditati sunt inania.

Dixerūt venite et disperdam⁹ eos de gen-
te: et nō memore⁹ nomen israel vltra.

Dixerūt ad inuicē in cōsilio quod inierunt
mutuo se exhortātes (venite) querentes sibi in
nequitia sua socios (vt disperdam⁹ eos de gen-
te) id est cōteramus eos vt nō sint inter gentes
vel vt nō sint gens et nō remaneat in eis voca-
bulum gentis id est tollamus eos de mūdo et
non memore⁹ nomen) veri (isrl) scz fidelis po-
puli (vltra) id est sic deleamus q nō remaneat
huius gentis memoria. Talis enī intentio il-
lorum fuit vt eos ex omni societate hoīm di-
spederent et memoriā nominis illoz penitus
delegerent.

Qm̃ cogitauerūt vnanimiter: simul ad-
uersus te testamentū disposuerūt tater-
nacula idumeorū et ismaelite.

Qm̃ cogitauerūt vnanimiter) id est cōcordi
ter vno animo et ascensu deliberauerūt (simil)
id est om̃s quasi possent te esse fortiores (aduer-
sum te testamentū). i. pactū et placitū firmū in-
ter se (disposuerūt) et cuz studio fecerūt mutuo
se colligātes ad destruendū fideles et loca cul-
tus dei. Deinde incipit inimicos christi cōme-
morare sub quibusdā vocabul⁹ gentiū que my-
stice eis ppter interpretatōes cōueniūt. **U**ñ dicit
(tabernacula) id est congregatōes (idumeorū). i.
idumei descendentes. et dicti ab edom qui est
et esau et seyr dictus habitantes in tabernacu-
lis. idumei aut̃ interpretant̃ terreni vel sangui-
nei qz terrena amant et sanguinē sūnt et isma-

elite) qui de ismael filio abrahe et agar descen-
derunt et interpretantur obediētes sibi quasi nō
deo qz qd cūqz cor et mala cogitatio dictauerit
sequunt statim et faciunt.

**Moab et aggarēni: gebal et amō et ama-
lech: aliegenugene cū habitantibz tyrii.**

Moab id est gens moabitaz que a moab
descēdit quem loth ebrius de maiori filia sua
genuit et interpretat ex patre qd in malo acci-
piū. bonus quidē fuit pater quo filia illicite
vīa est. p moab ergo significāt gentes ex leges
seu lege abutentes que recedentes a deo patre
sunt ex pte diabolo (et aggarēni) dicti ab agar
qui de filiis cethure vxoris abrahe descende-
runt et interpretant p̄seliū id est aduene vī alie
ni p quos significant falsi fratres qui inter po-
pulos dei in ecclia animo alieno atqz aduenti-
cio et solo nomine sunt et nocendi occasione in-
uenta se ostendūt (gebal) qui dicit et hebal qui
fuit filius sobal filij seyr horrei et sic est nomē
alicuius prauē gentis que a seyr horreo descē-
dit in idumea cui possessor erat seyr seu elau et
interpretat gebal vallis vana p quod signifi-
cantur fallaciter hūiles. i. hypocrite (et amon)
id est gens amonitaz que ab amon descendit
quem loth ebrius de filia sua minore genuit
interpretat p̄plus turbidus vel p̄plus microz
per quem significant iracūdi et furiosi vel qui
confidunt in multitudine et nō in simplicitate
(et amalech) quem genuit elyphat p̄mogeni-
tus elau a quo dicunt amalechite et interpre-
tatur p̄plus lingens terrā per quem significan-
tur cupidi et auari amantes terrena qui nō co-
medunt celestē panē sed terrena sapiunt et ter-
ram lingunt sicut serpens (aliegenugene) p quo
in hebreo habetur philistīm qui interpretan-
tur cadentes potione per quos significant illi
qui sunt ebrii luxuria seculariū. Et hi omnes
disposuerūt testamentū (cum habitantibz ty-
rum) que est ciuitas in mari id est cum omni-
bus impugnantibz sanctos. tyrus enim inter-
pretatur angustia vel tribulatio quod cōuenit
inimicis p̄li dei. isti enim qui expugnant po-
pulum dei habitant in angustia et tribulatio-
ne anime sue scdm illud apostoli tribulatio et
angustia in omnē animā hominis operantis
malū. Et quasi indicās causaz quare isti sunt
inimici p̄lo dei adiungit ostendens quem ha-
bent principem.

**Et enim assur venit cum illis: facti sunt
in adiutoriū filijs loth.**

Et enim assur id est nabuchodonosor rex
assurorū (venit cum illis) quo opante (facti sūt

in adiutoriū filijs loth) id est moabitis et amo-
nitis et ismaclinis ac ceteris nationibz p̄dictis.
Assur interpretat deprimens vī elatus p̄ que
significat diabolus qui malos quoz p̄nceps
est in p̄fundis peccati deprimit et opando in
malis venit cum eis ad oppugnandū p̄li dei
et hi omēs inimici opante in se p̄ncipe suo dia-
bolo (facti sunt in adiutoriū filijs loth) qui in-
terpretat declinans. i. demonibz. Angeli quip-
pe apostatici bene intelligunt filij declinatōis
qz a veritate declinādo in satellitiū diaboli di-
scesserunt. Quia p̄pter ip̄os inuisibiles et spiri-
tales inimicos adiuuant hoies mali in quibz
opant ad oppugnandū p̄ eos p̄li dei qz cū
a deo declinant hoc opant qd et demones. de
inde imp̄cat illi vindictā magis p̄dicēs quā ma-
ledicēs. q. d. illi ita p̄tra tuos faciūt et tu o dñe.
**Fac illis sicut madian et syfaret sicut ia-
bin in torrente cyson.**

Fac illis puniendo eos (sicut) fecisti olim
(madian) qui fuit filius abrahe et cethure vn-
de et madianite fuerūt. q̄s territos dñs in fugā
cōuertit mutuaqz cede omēs illa multitudo ce-
cidit (et syfaret) q̄ fuit dux exercitus iabin et ab-
iabel occisus est dormiens p̄foratis clauo ip̄ibz
sicut (iabin) q̄ fuit rex chanaan (in torrente cy-
son) vbi deuictus est et omēs p̄cūrit. **Uñ sequit.**

**Disperierūt in endor: facti sunt vt ster-
cus terre.**

Disperierūt in endor q̄ est fons vñ aqua tor-
rentis cyson descēdit q̄ cadauera mortuorū tra-
xit et etiā ciuitas seu villa sup torrentē cyson si-
ta (facti sunt vt sterus terre) putrefacti et con-
culcati quia eorū cadauera insepulta putre-
runt. **Hec omibz cōmuniter fac vt sicut illi vi-
cti sunt sic et isti vincantur.** S; specialiter.

**Done principes eorū sicut oreb et zeb:
et zebec et salmana.**

Done principes eorū id est auctores cōsili-
orum (sicut oreb et zeb) qui fuerunt principes
madianitarū et a p̄pria gente interfecti sunt et
capita eorū delata ad gedonem vt cessaret p̄se
qui eos (et zebec et salmana) qui fuerunt prin-
cipes madian et a gedone sūt interfecti. **Do**
omnes p̄dictos scdm hystoriarū p̄ls israel qui
tunc erat p̄ls dei et debellauit et viciit: et sicut
illi vici sunt in figura a populo dei sic istos p̄-
catur in veritate dei superari. **Uñ** iuxta in-
terpretationes nominū etiam mystice hic dici
pnt. **Madian** enī interpretat declinās vel relin-
quēs iudiciū **Syfar** agaudij exclusio. **Iabin**
sapiēs vel intellectus. **Cyson** vbi vici fuerūt
interpretat duricia. **Uñ** ergo qui declinant et

non cogitant futurū iudiciū se indicādos nō putantes ⁊ qui excludunt a se futurū ⁊ eternū gaudiū ⁊ qui sapiētia carnis que inimica deo est inflati cōfidunt in sua sapiētia ⁊ nō in gloria dei quos obstinate mentis duricia in pñiciam trahit pugnant contra pplm dei et pereunt (in endor) quod interpretat fons generationis sed carnalis cui dediti pereunt nō consecuti regenerationē ⁊ fiunt vt (stercus terre) quia de eis nihil ppagatur nisi terrena secunditas (oreb) interpretat siccitas (zeb) lupus (zebee) victima lupi hoc est quos lupus suffocauerit (salmana) ymbra cōmotionis vel perfectus in malicia hec omnia cōgruūt malis q̄s in bono vincit pplus dei. **P**one inquit (principes eoz) sicut oreb) scz in gentem sterilem vt pote siccos a gratia dei ⁊ zeb) id est rapaces vt pote deuoratores ouium (et zebee) vtpote eos qui iam sunt victima lupi id est diaboli (et salmana) id est instabiles omni prauē suggestio- ni credentes. **E**t quid p singula.

Omnes principes eoz: qui dixerūt hereditate possideamus sanctuariū dei.

Omnes principes eoz) id est pplor supra nominatoz p̄siliarios (qui dixerūt) sed nō p̄fecerunt qz dñs pugnabat p̄ pplō suo (hereditatem possideam) sanctuariū dei) scz terrā sanctam ⁊ p̄missionis loca sancta et terrā christia- norum vt nunquāz dimittam) et restituamus ipsis vel sanctos quos vocat aplus templū dei dicens. Templū dei sanctū est quod estis vos. **M**ali populū dei possidere ⁊ subiugare molunt vt cedat in eozū impias voluntates. **N**ud retorqueri potest in illos q̄ decimas de- ſinent ⁊ quasi hereditario iure sibi usurpant et qui bona ecclēastica emendo vel amicis succe- dendo quasi hereditatē possidere volunt. Ita illi dixerūt. **S**ed.

Deus meus pone illos vt rotam: et si- cut stipulā ante faciē venti.

Deus meus pone illos vt rotā) id est instabi- les ⁊ mobiles ad modū rote vt nō sint stabi- les in eo quod cogitant vel sicut rota quācum- que eleuent ex parte vna deprimant ex alte- ra. Rota quippe in anterioribz cadit ⁊ ex poste- riori pte attollit sic iniqui dum eterna que ante sunt negligunt ⁊ tpalia que retro deserenda sunt sequunt in anterioribz corruunt ⁊ ex po- steriōribz eleuant (et sicut stipulā) fragile (ante faciē venti) eam de loco ad locū impellen- tis id est ante presentiā tentatōnis vt facile ce- dant omni tentatōni ⁊ suggestioni. **N**on autē

hoc est optatio sed pphetisatio. **E**t qz lenitates peccantiū sequitur grauis cruciatus ideo sub- ditur.

Dicut ignis qui cōburit siluā: et sicut flāma cōburens montes.

Sicut ignis) qui ex magna potentia (com- burit siluam) cōsumendo eam (et sicut flāma) ex ardoris vehementia (comburens montes) destruendo eos. **M**alos dicit siluam ppter ste- rilitatem qz steriles sunt a iusticia ⁊ eosdem di- cit montes ppter elationē qz pleni sunt supbia quos ignis ⁊ flāma ad litterā in iudicio cōcre- mabit vel ignis flāmeus est puniens deus vel diuina vltio et vindicta que steriles et supbos consumit ⁊ condemnat. **U**nde sequit.

Ita psequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.

Ita psequeris) id est pfecte sequeris mitten- do in gebennā (illos) scz hostes tuos ⁊ nostros (in tempestate tua) id est in futuro iudicio tuo graui ⁊ repentino quod super eos veniet et im- prouiso (et in ira tua) id est in effectu ire tue scz iusticia vltimē vindictē turbabis eos) sine pla- catione ⁊ mitigatōne. **S**i quid ergo silua est ⁊ non habet fruges et si quid mons est et tume- scit hoc tunc peribit. penis autē p̄naciū p̄phe- tans orat p credituris dicens.

Imp̄le facies eoz ignominia: ⁊ querēt nomen tuū dñe.

Imp̄le) salubriter (facies eorum) id est ali- quorum inter eos (ignominia) vilitatis obpro- briū ⁊ abiectōis id est fac eos sibi ⁊ alijs igno- miniosos videri vt confundant ⁊ sic dum cul- pabuntur ab alijs ⁊ displicebūt sibi ipsis (que- rent nomen tuū) o (dñe) penitendo ⁊ obediē- do ac illud in suū subsidū inuocando. bonū hoc optatur eis qz obprobrium sepe corrigit. **N**ota hic scdm remigiū melius esse ruere ali- quem vt peniteat q̄ sub religionis specie sup- bire. **U**nde p̄pheta in babilonez venies et ibi sanaberis. **Q**ui vero p̄naces sunt et nomen tuum nō quiesierint.

Erubescant et conturbent in seculū se- culi: et confundant et pereant.

Erubescant) in futuro de malis p̄petratia (et conturbent in seculū seculi) id est in eternū de penis duraturis. **N**unquam cesset remor- sus conscientie in eis et nullam requiē conse- quantur in tormentis (et confundant) intus in anima et foris in corpore (et pereant) omni- no et irreparabiliter ⁊ duplici contritione con- terant cum reprobis eterne deputati miserie.

Illi autē qui querunt nomen tuū et si modo p
peccatis erubescūt et turbant non tamen in
eternū pfundent.

**Et cognoscāt qz nomen tibi dñs tu so
lus altissimus in omni terra**

Et nunc vel sero (cognoscant) ipi mali per
experientiā pene sibi inflicte et p potentiā quā
in coruz ostendisti pfusione qd modo nolunt
scire scz (qz nomen tibi) soli est (dñs) essentiali
ter. et tu solus dñaberis et ideo frustra subterfu
gerunt tuūz dominiū. ceteri autē nec vere dñi
sunt nec vero nomine dñi vocant quoniā ser
uiliū dominant. et qz (tu solus altissim⁹) et po
tentissimus es (in omni terra) scz in terra mor
tuoz in inferno. in terra morientū in mundo
in terra uiuentū in celo. **Desinat ergo supbire**
terra. i. homo cum audit deum dñari ubiqz et
nullū cōtra suos valere. Et notandū qz vnde
cim supioribz psalmis introductus est asaph
et diuicia indeoz frequentī voce ipius syna
goge mollesceret. **Egit autē de dei incarnatōe**
et de gentiū fide ac de iudicio in quibus multi
pler iudeoz redarguit transgressio vnde con
grue vndecim sunt vndenari enim numerus
est transgressiōis qz et denariū trāsīt et ad duo
denariū nō puenit.

Oratio.

Disce a nobis dñe omne supfluitatē erro
rem vt relictis genibz viciōz te solū qui super
omne terrā altissimus inhabitas memiamus.
Per dñm no.

**Psalmus de feruenti desiderio iusto
rum in pressuris laborantiū deueniendi
ad gaudiū ciuiū supnoz et de modo ve
niendi ad ipsum.** ps. lxxxiij.

**Quam dilecta ta
bernacula tua dñe virtutū: cōcupi
scit et deficit aīa mea in atria dñi.**

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus est.
In finem p torcularibz filiis chore psalmus.
Et est sensus psalmus ille dirigens nos in fi
nem id est in christū pponit filiis chore. i. chri
sti crucifixi habitus pro torcularibz. i. agens
de ecclis in quibz sup pressurē tribulationū.
Materia inestimabile desiderii iustoz in tor
cularibz laborantiū deueniendi ad eternā do
mum et beatitudinē ciuiū supnoz. Intentio
inflāmare desiderii et monere ad celestis pñe
cōtemplatōz et eternoz amorē. Sententia in
generali ppheta in isto psalmo exprimit deside
rium sanctoz in hac valle miserie degentiū et
in pssuris tribulationū laborantiū deuenien
di ad ipm. Sententia in speciali post psecu

tionem ergo fidelū de qua in precedenti psal
mo est dictū iste p oībz filiis chore quasi vnus
homo qz omnes sunt vnus corpus christi su
spirans de torcularibz in eterna tabernacula
cum admiratōne ait quod sequit. Et nos quo
qz in pressuris tribulationū vel tentationū cō
stituti edamus hanc vocem et pmittam⁹ deside
rium nostrū dicentes singuli. **Quam dilec
ta** id est valde dilecta et diligenda sunt menti
bus et cordibz bene dispositis qz nō potest dici
quantū (tabernacula tua) scz illa supna et eter
na supnoz ciuiū in quibz nulla est pressura.
Q (dñe virtutū) celestii scz angeloz vel p hoc
ostendit mirāz dei potentiā qua prestat nobis
patientie virtutē ne succumbam⁹. et vere dile
cta qz (cōcupiscit) id est desiderat (et) ppter in
tensum desiderii deficit a se scz a statu suo ac
desiderio et amore languet (anima mea) ten
dens (in atria dñi) eterna. q. d. anima mea tan
to desiderio in atria celestia et eterna igredi de
siderat vt omnibz huius mūdi delectationibz
et amore tpaliū penitus deficiat quibz quon
dam delectabiliter inherabat.

**Cor meum et caro mea: exultauerūt in
deum viuū.**

Cor meum id est homo meus interior scz
anima (et caro mea). i. homo exterior scz cor
pus (exultauerūt) et si grauent⁹ (in deum viuū)
qui dat viuere nō in diuitiis nō in deliciis nō
in pompis et vanitatibz. **Gaudet iste in spe et**
**ideo tolerat pressurā torcularis cupiens dissol
ui et esse cum christo. q. dice.** **D** dñe in ceteris
omibz istis deficio eterna tabernacula et atria
cupio te solū corpore et anima cunctisqz viri
bus diligo et tecū esse sedemqz aliquā et nidulū
anīe mee et corpi habere toto mentis affectu
desidero. **Inde autē exultauerūt.**

**Etenim passer inuenit sibi domū: et tur
tur nidū sibi vbi reponat pullos suos.**

Etenim id est qz (passer) id est ratio (inue
nit) ibi (sibi) dum quereretur exercendo se in vir
tutibus (domū) nō manufactā in qua pmane
at (et turtur) id est caro casta inuenit ibi (nidū
sibi) et mansionē (vbi reponat pullos suos)
id est opera. duobz predictis scz cordi et carni
duo reddit scz passere et turturē. cor namqz est
vt passer. caro vt turtur. corde enim a terrenis
volante deum cogitam⁹ et sic quasi passer vo
lat ad donum. carne vero sub multis miserijs
gemente. opera bona agimus et sic quasi tur
tur pducit pullos quos in nido reponat. **De
inde autem quem nidum et domum inuenit.**
Scilicet.

Altaria tua dñe virtutū: rex meus et deus meus.

Altaria tua o dñe virtutū celestū. i. angelorum (rex meus) qui me regis (et deus meus) qui me creasti hoc est celestē patriā et diuersas sanctorū mansiones scōz varia corū merita in quibz iugiter sacrificia diuine laudis offerunt vbi anime celesti cōiunio epulant vbi anima quasi in domo gaudet et caro reponit opa scā hec quippe sunt illa in quibz appetitus humanus quietat. **Celestis pñia** dicit tabernaculū ppter inhabitationē. atria ppter latitudinē. domus ppter quietem. nidus ppter securitatē. altaria ppter pfectam oblationē vbi iste iam suspirat dicens.

Beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculorū laudabūt te.

Beati qui habitant in domo tua celesti nō manufacta o dñe vbi nō est timor nō qui habitant in altis turribz et pallacijs aut i magnis vrbibz et villis qz (in secula seculorū laudabūt te) hoc erit totū ibi negociū nostrū vt semp laudemus quem semp amabim⁹. **Quic** ergo vite suspiramus et ad eam toto nisu tendam⁹. **Sz** qui tunc semp laudare desiderat nunc tpaliter laudet. qui enim hic nō laudauerit ibi a laudemus erit. **Deinde** ostendit quo auxilio et cuius ope ad domū deueniat dicens.

Beatus vir cuius est auxiliū abs te: ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarū: in loco quem posuit.

Beatus vir scz nūc in spe et tandē in re (cuius est auxiliū abs te). i. a te hoc est qd te hic habet adiutorē qz ad hoc nemo suis viribz vel meritis sufficit et modus subdit qz (ascensiones) id est gradus quibz ascendat (in corde suo disposuit) ille vir deo inspirāte scz appetēdo semp pficere. **Vel** qz (ascensiones in corde suo disposuit) deus. facit enim illi gradus quibz ascendat pstando ei gratiā vt semp conet p gradus virtutū pficere et hoc (in valle lachrymarū) s̄ est in statu pñis miserie scz (in loco quem posuit) ipse deus hominibz ad descendū ibi pctā ad pugnandū contra hostes et vicia et ad merendū premia eterna. **Vel** (quem posuit) sibi ipsi homo quando peccauit. quamdiu sumus in valle lachrymarū nō debemus ridere sed flere non esse securi sed pauidi quoniā hoc seculū et hoc tempus est lachrymarū et certaminis sed aliud gaudiū et pacis. **Nota** sex gradibus ascendebat ad thronū salomonis sic sex gradibz ascendit ad cognitionē trinitatis. primus gradus est cōtemplari ea que sunt tñ vt

lapides. scōs que viuunt vt plantas. tercius q̄ sentiunt vt bruta. quartus que discernūt vt homines. quintus que cōphendūt vt angelos et sanctos. sextus humanitatē christi et que p nobis fecit et sic veni ad cognitionē deitatis. felix est q̄ semp p̄siderat quid faciat et quomodo pficiat vt quotidie pficiēdo p gradus virtutum ascendat. **Auxiliabit aut ei dñs.**

Etenim benedictionē dabit legislator: ibunt de virtute in virtute: videbit deus deorū in syon.

Etenim benedictionē. i. grē infusionē (dabit legislator) scz christ⁹ vtriusqz testamenti auctor qz post legem venit gratia hoc autē p̄stat gratie benedictio qd per eam (ibunt) fideles (de virtute in virtute). i. de ope vnius virtutis in opus alterius nō enim omnīū opa siml̄ exercent licet ipse simul habeant et sic tandem (videbit deus deorū). i. sanctorū scz christus si cui est deus apud deum verbū apud patrem qui est deus deorū. i. christianorū quibus dedit p̄tatem filios dei fieri (in syon). i. in celesti speculatione et p̄tēplatiōis plenitudine. syon enim speculatio dicit p gratiā cñi multe dant virtutes de quibz veni in christū dei virtutē et dei sapientiā. **Et vt ego videā et ad tanta p̄mia electorum pueniam.**

Dñe deus virtutū exaudi oratōez meā: autibz p̄cipe deus iacob.

Dñe a quo regimur (deus) a quo creati sumus (virtutū) celestū. i. angelorū cōditōr qui bus me sociari cupio et humanarū infusor qz dator es omnīū virtutū p quas ascendit ad te videndū (exaudi orationē meā) vt ad beatitudinem me pducas vt virtutibz angelicis societ (autibz p̄cipe) eam ostendendo p misericōdie effectum et complendo desiderii meū. **D** (deus iacob). i. luctantiū vt supplāntiū vt luctamie me iuues et isrl̄ me facias vt videā te sicut vidit iacob quem iunxisti et fecisti isrl̄ apparens ei.

Protektor noster aspice deus: et respice in faciem christi tui.

Protektor noster in pugna (aspice) nos et agonē nostrū et p̄tege o (deus) pater et hoc per christū. **Unde** subdit et respice. i. attende (in faciem christi tui) hoc est per ipsum nos aspice et respice in nos in nobis enim respicis filiū tuum qui habitat in nobis. q. d. si nō propter nos saltem quia sumus p̄formes filij tui non solum ppter imaginē sed et ppter nature nostre susceptionē. respice nos intuitu meritorū eius et si non nostrorū cuius meritis petimus exaudiri et non meritis nostris. **Ad hoc autem**

exaudiri cupio ad hoc intendit mea oratio ut
habitare merear in tua domo.

**Quia melior est dies vna in atrijs tuis
super milia.**

Quia melior est dies vna inmutabilis que
est (in atrijs tuis) .i. in celestibz mansionibz (su-
per milia) dieru in terris qui finem habent. et
ponit finem scz milia p infinito. qd dicit dies
vna spectat ad illam vnam de qua alibi dicit
vna petij a deo hac requaz. **Milia** dicit hoies
desiderant et multuz hic viuere volunt. **Con-**
temnant milia dieru desiderent vnum diem q
non habet ortum et occasum. diem sempiternu
cui non cedit bestern? quem non vrget crastinus
huius diei amore iste abnegas semetipz sub
iungit ppter qd.

Elegi abiect? esse in domo dei mei: ma-
gisqz habitare in tabernaculis pctoz.

Elegi et si possem regnare diu (abiectus) et
despectus (esse) opinione hominu .i. vilis et co-
tempnibilis haberi et in humilitate viuere deo
qz seruire (in domo dei mei) .i. in sancta ecclia
militante et sociate bonoz in quibz habitat de-
us tanquaz in domo sua (magisqz habitare in
tabernaculis pctoz) vbi sunt qui honoribz tu-
ment. i. magis qz esse in gloria seculi et excellen-
tia inter pctozes potentes et supbos. **Ideo** aut
volo esse abiectus magis qz gloriosus et in do-
mo dei magis qz alibi.

**Quia misericordiam et veritate diligit deus
gratia et gloria dabit dñs.**

Quia misericordiam et veritate diligit deus que
in ecclia prestat humilibz et abiectis. **Miscordia**
est qua prius subuenit ac donat pctā et iustifi-
cat. **Veritas** qua postea reddit pmissa et coronat
Et ne hoc ex meritis dari putes adiunctus est
(gratia) hic in presenti (et gloria) ibi in futuro
(dabit dñs) vere humilibz. **Ergo** abiect?
et humilis ut de loco infimo vocari supius ac
gratia et gloria consequi merearis. **Unde** be-
ne subditur.

**Non priuabit bonis eos qui ambulant
in innocentia: dñe virtutu beatus homo
qui sperat in te.**

Non priuabit bonis spiritualibz scz gratie
et glorie eos q ambulant in innocentia scz ab
offensa dei et primi cauendo et mudos se ipos
custodiendo. **Innocentia** enim vera est que nec
sibi nec alteri nocet. **Ergo** p bonis terre-
nis deserit innocentia. **Acquiris** aurū et perdi-
tur celū. **Et** conuertens sermonē ad deum sub-
dit. **Et** qz nō priuabis ergo o (dñe virtutu) da-
tor et pseruator. **Deus** misericordiaz et totius psola

tōnis qui tanta facis nobis (beatus homo) in
presenti p spem et in futuro p rem (qui sperat)
et spem ponit (in te) et in eternis nō in transito-
rijs et caducis. paucis verbis omnia pcludit q
restant nobis facienda in pressura.

Oratio.

Tabernaculoz celestiu fundator eterne di-
spone quesum? ascensiones in cordibz nostris
quibz ad tua tabernacula mereamur sine la-
psu pscendere. **Per dñm.**

**Psalmus de aduentu christi primo
et incarnatois mysterio ac de pluribz be-**
neficijs inde humano generi misericor-
diter collatis ps. lxxii. j.

Benedixisti domi-
ne terram tuam: auertisti captiui-
tatem iacob.

Auctor psalmi ppheta dauid. **Titulus** est.
In finem psalmus filijs chore. **Et** est sensus
psalmus iste dirigens nos in finem. i. in chri-
stum p quem fit benedictio: cantat filijs chore
id est nobis agens de noua benedictioe data p
gratia christi incarnati. **Est** enim de pmo ad-
uentu p quem fit bñdictio omniu gentiu qua
ad supradicta eterna tabernacula et atriā pue-
nitur que per pctā ade maledictionē subiace-
bant et ab illis excludebant. **Materia** aduen-
tus christi et incarnatio ac bñficia ex hoc col-
lata generi humano. **Intentio** monere nos ut
per fidem ad christū accedam? et sic eius bene-
dictionē habeam?. **Snia** in generali ppha in
isto psalmo historialiter agit primo de reuer-
sione iudeoz a captiuitate babilonica facta
p tyrū sed mystice et psequenter agit de primo
aduentu et incarnatois mysterio ac liberatioe
que fienda erat p christū et sic figure respōdet
figurati. **Dicit** autē futura tanquā pterita p
pter certitudinē et qd apud deū iam erant fa-
cta. **Snia** in speciali. **Maledictioni** ergo ade
opponens benedictionē christi ait. (**Benedixi-**
sti) o (dñe) .i. misericorditer resperxisti (terrā tuā) scz
indeā reducendo pplm tuū de babilonia ad
eam (auertisti captiuitatē iacob) .i. ppli descen-
dentis ab iacob. **Vel** (benedixisti) o (dñe) per
christū (terrā tuā) .i. carnē nostrā et eccliaz tuā
dedit enī fructū suū et natus est saluator suus
et per eum (auertisti captiuitatē iacob) .i. noui
ppli liberando nos a pctis nostris in quibz ca-
ptiui a diabolo tenebamur qui pñem? ad ia-
cob imitando abrahe fidem et sumus minor
pplis cui seruiat maior. **Et** subiūgit quomo-
do auertit.

Remisisti iniquitatē plebis tue: opuiisti omnia peccata eorum.

Remisisti iniquitatem plebis tue (que captiuā fecerat et tenebat (opuisti omnia peccata eorum) ipsa nō amplius videndo ad puniendū. Uel (remisisti iniquitatē plebis tue) ppter quā homo captiuus erat et captiuus tenebat quā remissa liberat? est (opuisti) baptismo (omnia peccata eorum) ne videres et punires. Opuit nos pfecto sua grā et noluit videre peccata nra: operuit peccata virtutibus. supbia p humilitatē. luxuriā p castitatē. auariciā p charitatē. et ubi abundauit peccatū supabundauit grātia. Et sic.

Mitigasti omnē iram tuā: auertisti ab ira indignationis tue.

Mitigasti. i. tpassi p mansuetudinē (omnē iram tuam). i. vindictā et penam in pñti p peccatō inferendā (auertisti (te et destinasti) ab ira indignationis tue) recipiendo eos ad gratias. Uel (Mitigasti omnē iram tuam) vt nō in eternū punires licet tēpāliter exerceres. Erat enī valde iratus ppter peccatū primi hoīs sed postquāz i le homo factus est omnē iram mitigauit (auertisti) nos penitus (ab ira indignationis tue). i. a pena que veniens ex indignatōe tua erit in futuro iudicio vt ibi nō punias nos. Et qz tanta fecisti ppo illi ideo etiā.

Conuertere nos deus salutaris noster: et auerte iram tuam a nobis.

Conuertere nos etc. (vel. Et qz de futuro ista dicunt quāuis verba pterita sonēt sequit et dicit (Conuertere nos) a vicij et a malis culpe ad te bonū incōmutabile nos ad tuā grām recipiendo quo hacten? a te auersi sumus (deus) p creationē salutaris et saluator (noster) p redemptionē et iustificationē (et auerte iram tuā a nobis) eam relaxando. Ac si diceret. Illa pdicta dico quasi facta sint qz verissime video futura. qz vero nōdum facta sunt oro vt fiant que etiam vidi ventura. pphetice enim dixit sup vt pterita. Dic autē petit vt vere futura.

Nunquid in eternū irasceris nobis: aut extendes iram tuam a generatōe in generationem.

Nunquid enim (in eternū) vsqz in finem mūdi (irasceris nobis). q. d. nō. cum parere et misereri ppiū sit tibi. Ira dei est omnis pena quāz patimur. de ira enim mortales sumus et passibiles sed innouatis in christo pvideriste hāc penam transitorā. Sicut enim in adam omēs moriunt ita et in christo omnes viuificabunt (ante extendes iram tuā a generatōe) que fuit ab adam vsqz ad christū vsqz (in generatōe)

que est sub gratia baptismi tpe filij. q. d. nō. nō enim generatōi reseratus est aditus regni q fuit clausus generatōi veteri. pma fuit mortalis de tua ira. erit altera immortalis tua misericordia. Sed nec hanc miām meremur cōuersi p nos ad decem. ipse enim nos cōuertit. Unde subdit.

Deus tu cōuersus viuificabis nos: et plebs tua letabit in te.

Deus tu cōuersus (ab ira tua in aduentu filij tui) viuificabis nos p tuam grām spe tanto tpe antequā res habeat (et) tunc (plebs tua) nihil presumens de se bono suo (letabit in te) scz de beneficijs tuis gratulādo ac letanter ac deuote tibi seruendo que prius malo suo letabatur in se. male enim letat quis in alia re qz in te peunt enī alia et leticia de eis habita. Qui vult ergo securus gaudere in illo gaudeat q nō potest pīre. Et vt beccōi fiant tanquā clemēs.

Ostende nobis dñe misericordiam tuā: et salutare tuū da nobis.

Ostende nobis dñe pater (miām tuam). i. christi corpāliter et spūāliter vt et humanitatē videam? oculis corpis et diuinitatē oculis cordis. qui dicit misericordia qz p eum deus misertus est nobis (et salutare tuū). i. saluatorē nostrū eundē christū (da nobis) in futuro amplectendum et possidendū vt nō tollat amplius a nobis. Nec est tota nostra beatitudo visio christi. Similes enī ei erimus quando videbim? eūz sicut est. Ita autē que precor scio et cōfido nō per me sed qz auersus a strepitu mundi qui in quietat foris.

Audiam quid loquat in me dñs deus: quā loquet pacem in plebem suam.

Audiam (attente in corde (qd loquat in me) interius p inspirationē et internā reuelationēz mibi inspiret dñs deus) scz spūscūs et quid sit illud subdit quā loquet pacem (ad deū et pprimū p christū (in). i. sup (plebē suā) et sibi subditam. i. ecclesiam suāz. Uñ christo nato angeli statim cantauerūt in terra pax hominibz et pax eternitatis que habet sup paxē pectoris. Unde dicit pacem relinquo vobis pacē meā do vobis. hic est sciendū scdm quosdāz q illa hora qua gabriel archangelus ad beatā virginem fuit ingressus ad annūciandūz sibi filij dei incarnationē cum magna mentis deuotōe legebat hunc psalmū et actualiter hunc versūz audiam quid loquat etc. Unde de ea bene potest sic exponi (Audiam) attente quid loquat in me dñs deus) per gabrielē angelū suū ab ipso ad me transmissum.

Et sup scōs suos). i. pfectos qui sunt plebs
sed ne pctōz ianuā pacis clausis se
retrahit adicit (et in). i. sup (eos) qui de omni gen-
te conuertunt ad cor). i. super impectos et pe-
nitentes qui cum p flagitia prius a ratōne di-
scesserint cōpūcti ad cor redeūt et ab errore ad
rationē ac deinceps cor ad deū nō ad aliū cō-
uertunt. vox itaqz dñi par est et gaudiū nostrū
et pax et requies nra et finis omniū molestiarū
nostrarū nō est nisi deus. Et licet generalis sit
mīscōdia sup omēs et pacem sup omēs loquat tū
aliud speciale iudeis fecit. **U**n subdit.

Ceruntū ppe timentes eū salutare ipi?
et inhabitet gloria in terra nra.

Ceruntū specialiter (ppe timentes eum). i.
iudeos qui cum timent bāt et colebant licet p ter-
renis erit cor paliter (salutare ipi) dei scz chri-
stus (et inhabitet gloria) scz maior glōria. i.
christus qui est gloria pīs (i terra nra) in qua
natus sum dicit ppha scz iudea. **I**bi enī chri-
stus de eis natus est inde elegit mīem et disci-
pulos. **I**bi appuit ibi puerfatus est ibi innu-
mera fecit miracula. **U**el licet sup omēs loquat
pacem (**C**eruntū salutare ipiūs). i. saluatio q
p ipm est erit ppe timentes eum). i. his tm qui
dum stant vident ne cadant et inhabit glōia)
. i. immortalitas (in terra nra). i. in corpe mor-
tali qd erit in futuro. deinde ostendit quomō ap-
puit hic glōia et q ipse christus sit pīstū. d.

Miscōdia et veritas obuauerūt sibi: iu-
sticia et pax osculata sunt.

Miscōdia exhibita in nouo testamēto qua
misertus est nri (et veritas). i. impletio pmissio-
num veteris testamēti (obuauerūt sibi). i. siml
cōuenerūt in psona christi qz christus et mīa
carnem p nobis assumpsit et p hoc veritatē p
missionis facte patribz adimpleuit et sic (iusti-
cia) qua satisfecit p culpa pmi pentis (et pax)
qua reconciliauit deo genus humanū (oscula-
ta sunt). i. simul iuncte in christo. **U**el (iusticia)
in ope (et pax) cum deo (osculata sunt). i. cōue-
niunt in hoīb. amant enim se hec duo vt q fa-
cit iusticiā inueniat pacē ad deū et hic et in fu-
turo. Deinde ostendit quomodo et p quid hec
facta sunt.

Veritas de terra orta est: et iusticia de ce-
lo pspexit.

Veritas de terra orta est). i. christus de car-
ne peccat qz de humili et fecunda virgine ma-
ria natus est (et iusticia de celo) celoz (psperit)
qz p hoc iustificati sunt a deo hoīes ad hēniz
orta est veritas vt iustificarent hoīes sic enī ve-
ritas habet qd p iustificādis offerret. **U**el (ve-

ritas de terra orta est). i. vera pctōz pfectio de
homine pctōre nata est vt se accuset. terrā et ci-
nerem se esse cognoscens et sic (iusticia de celo)
celoz (psperit) et puenit ac data est a dño deo
remissio pctōz et iustificatio penitentū qz talem
iustificat deus sicut publican? pfitens et se ac-
cusans rediit iustificat. q. d. deus parcamus
huic qz ipse sibi nō pccit ignoscant? huic qz ipse
pccm suum agnoscat puerfus est ad puniendū
pccm suū puerfatar et ego ad liberandū eum.

Etenim dñs dabit benignitatē: et terra
nostra dabit fructū suū.

Etenim dñs dabit benignitatē). i. gratie sue
plenitudinē beatā virgine fecundando (et ter-
ra nra). i. virgo intemerata ad modū terre hu-
milis fertilis et stabilis (dabit fructū suū) pa-
riendo filiū scz iesūz christū. **U**el (etenim dñs
dabit benignitatē). i. affectū bonū vt bene age-
re delectet quem nō possum? aliter habere ni-
si det (et) sic (terra nra) facta fecunda que prius
erat sterilis (dabit fructū suū). i. bona opa vel
(terra) cordis nostri (dabit fructū suū) scz pfe-
sionis et laudis et vt odientes pctā desiderem?
iusticiā. **I**n cui? enī corde semen grē sue spar-
git hui? pculdubio terra fructū spirituale red-
dit et implet in eo qd sequit.

Iusticia ante eum ambulabit: et ponet
in via gressus eius.

Iusticia) hominis q est in pfectione et puni-
tione pctōz iustus enim debet esse in se vt ac-
cusat et puniat se (ante eum ambulabit). i. pre-
curret parans ei viam vt veniat ad eum. pma
enim hominis iusticia est vt puniat se malū et
faciat se bonū et hec est via dñi vt veniat ad eū
Qui enim pctā sua odit iam incipit similis es-
se deo qui ea odit fac ergo te simile deo et para
ei viam in cōfessione pctōrū et sic ipse dñs ve-
niens et visitans (ponet in via) sic parata (gres-
sus suos) vt te informet in vestigijs suis impol-
luta enim est via eius.

Oratio.

Remitte dñe iniquitatē plebis tue et osten-
de nobis mīscōdiam tuam que nos in viam pa-
cis iusticia precedente pducit. **P**er. d.

Oratio christi instante passione vel
fidelis positi in corporali vel spirituali
tribulatione et recurrentis ad deum pro
sua liberatione.

ps: lxxxv.

Inclina domine
aurē tuā et exaudi me: qm inops
et paup sum ego.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus est oratio ipsi dauid. Et est sensus oratio ista attribuit ipsi dauid. i. christo et cōuenit hec vox capiti et corpori. Quia enim supra dictū est de christi incarnatōe nunc dicit de eius passione. Materia: oratio christi in passione vel fidelis in tribulatione. Intentio. monere fideles in omni tribulatione humiliter ad deū p orationē recurrere. Sūtia in generali ppha in isto psalmo in psona christi orantis humiliter ad p̄cem in forma serui qui orat a nobis in forma dei vel in psona cuiuslibet fidelis positi in tribulatione corporali vel spūali orat deū deuote p sua liberatione subiūgens de gentiū vocatōe et adoratōne. Sūtia in speciali christus ergo in forma serui humiliter ad p̄cem orans ait Inclina o (dñe) qui altus es et excelsus (aurē tuā) i. clemētiā tuā mihi infimo et humili (et exaudi me) i. desiderium meū cōple (qm̄ inops) ab alio opem nō habens et tua ope indigēs (et paup) p me nō sufficiens et nihil de me psumēs (sum ego) et ideo ad te recurro. Inops est q̄ dñi miā indiget paup qui in se p̄mittit quicqd est. vñ supbia inflari possit. Talibz vñqz appropinquat et eos exaudit deus qui gratiā suā p̄stat humilibz. Nam quasi inclinare aurē videt cū nos audire et exaudire misericōditer dignat.

Custodi animā meā qm̄ sc̄tus sum: saluum fac seruū tuū deus meus sperantem in te.

Custodi animā et vitā (meā) ne deficiat obedientia sibi iniuncta. Vel (meā) i. meorū cōtra insidiantes ab omnibz malis et scandalis ne cadat (qm̄ sc̄tus suz) christus p̄p̄e sanctus est qz sanctificans. sui etiā sunt sancti qz in baptismo sc̄tificati. dicat hoc fidelis nō se iactando ne cadat elatus sed humiliter p̄fitendo ne sit ingratus dicat deo sc̄tus. i. innocens suz qz sanctificasti me qz accepi nō qz habui qz tu disti nō qz merui (saluū fac) ne deficiat vel pereat (seruū tuū) tibi obediētē (deus meus) qui me creasti (sperantē in te) nō in se vel in alio cōfidentē qz nō ex homine est salus.

Miserere mei dñe qm̄ ad te clamaui tota die: letifica animāz serui tui qm̄ ad te dñe animā meā leuaui.

Miserere mei dñe qz in misericōdia sum et tu misericors es (qm̄ ad te clamaui tota die) i. oī tpe et assidue seu instanter et p̄seueranter (letifica animā serui tui) in passiōe tristē vel ex tribulationibz p̄nibz meātam (qm̄ ad te dñe) apud quem solū est iocūditas. amaritudinē vero plenus est mūdus. ipam (animā meā) de terrenis

et transitorijs affectu et desiderio (leuaui) sursum cor habendo et te deuote inuocando vel spem et fiduciā anime mee in te ponendo. Affectus q̄ppe gradus est: volūtas tua est iter tuū. Ascendis et accedis amando: descēdis et discedis negligēdo. stans in terra i celo es si deū diligas.

Qm̄ tu dñe suauis et mitis: et mīse misericordie omnibz inuocantibz te.

Qm̄ tu dñe suauis et dulcis ad gustanduz es affectis tedio mūdane amaritudinis (et mitis) his qz expectas toleras et reuocas nō exasperans ad te redeūtes et (multe misericōdie) p̄ra abundante iniquitatē. multa et multis et multotiens pctā dimittēdo et eos ad grām recipiēdo et ideo nō solū es misericors sed multe et copiose miē nam vbi abundat iniquitas sup̄abundat misericōdia tua. et hoc (omnibz) nullo excepto (inuocantibz) nō labijs tm̄ sed toto et puro corde (te) nō aliud a te. Ideo.

Auribz p̄cipe dñe orationē meā: et intende voci deprecationis mee.

Auribz p̄cipe dñe orationē meā. i. nō exeat de auribz tuis sed fige illam ibi vt p aures figatur cordi. Vñ subdit (et intende) animo (voci deprecationis mee) eam exaudiendo et ad effectum pducendo si vis vt auribz p̄cipiat deus tuam orationē percipere tu in corde tuo ipsius legem. Tu esto intentus illi et ipse p̄culdubio intentus erit tibi. Ipse enī ait p̄uertimini ad me et ego p̄uertar ad vos. Deinde causam audiēdi supponit dicens.

In die tribulationis mee clamaui ad te qz exaudisti me.

In die tribulationis mee clamaui ad te sc̄z rogando vt tribulationē amoueas vt̄ allueas qm̄ enim aduersitas iminet tunc enixius clamatur. Deinde quare clamauerit subdit (qz) alias (exaudisti me) et ideo spero iterū exaudiri. q. d. qz clamantē alia vice exaudisti illa cōfidentia et nunc in ista tribulatione clamor exaudisti me dicit cum adhuc exaudiri velit demonstrans in hoc qz ad aliud iam exauditus sit et adhuc ad aliud exaudiri desiderat.

Non est similis tui in dijs dñe: et nō est sc̄dm opera tua.

Non est similis tui in dijs dñe in potentia clementia et sapientia ad quē clamare potuissē (et nō est) aliquis (sc̄dm opa tua) qz nemo tibi similia operat nec aliqz qui sicut tu opari possit reperit. q. d. quocunqz modo accipiant dñ nō est qz similis sit tibi in essentia vel operatione. deus enim ineffabilis est et facilius dicimus quid nō sit qz quid sit. Omnia que in cē

lo et in terra sunt cogita nō hoc est deus sed est
qđ oculis nō vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hoīs ascendit qui oīa illa fecit. Et ideo qđ
nō inueniēnt similem.

Omnes gentes quas cūq; fecisti veniēt
et adorabūt corā te dñe: et glorificabūt
nomen tuum.

Omnes gentes quas cūq; fecisti. i. aliqui et
omnib; gentib; qđ oīes fecisti (venient) passi-
bus fidei a cultu suo ad cultū tuum (et adora-
bunt corā te dñe) qđ tibi curuabūt oīne genu.
Adorabūt vt creatura creatorē et corā te non
ad oculū (et glorificabūt) laudando et pđican-
do (nomen tuū) qđ est sup omne nomē se ser-
uos et te dñm pñtentes. Per hec verba annū-
ciat ecclesiā vbiq; diffusā qđ modo impletū
est. Deinde singulis singula reddit. Nō est in-
quam similis tibi.

Quā magnus es tu et faciens mirabi-
lia: tu es deus solus.

Quā magnus es tu qđ nō alius et non est
scđm opa tua qđ (et faciens mirabilia) in celo
et in terra. ergo (tu es deus solus) et nullus ali-
us. **Uel.** (Omnes gentes venient et adorabunt
et glorificabunt) et merito. (Quā magnus es
tu et) et mirabilis enī magnitudinis et? au-
ditis in parib; diuersis veniunt quotidie fide-
et adorant ac glorificāt eum corde ore et opere.
Cognosciturq; etiā a gētib; qđ est deus solus
et nullus alius. Deinde orat p oib; iam ado-
rantibus et loquit in membris. d.

Deduc me dñe in via tua: et ingrediar
in veritate tua: letetur cor meū vt time-
at nomen tuum.

Deduc me dñe in via tua) scđ fidei iam po-
situm ne labar vel aberrem et adiua vt in ti-
more et amore tuo pficiam. **P**rima hoīs via
est cognitio et cōfessio peccatorū. de hac via ve-
nitur ad veritatē. i. ad pceptōz dei observati-
onem ideo subiūgit (et ingrediar). i. ambula-
bo et pficiā vltius te ducēte (in veritate tua)
a te tradita: et inde (letetur cor meū) in te: cum
enī a merore facinorū erutus fuero tūc in tele-
cia spiritali gaudebo. ita tñ (vt timeat nomē
tuum). i. te. timor enī nō sinit male et inepte ex-
ultare et de via recedere. Non aliunde letet nī-
si de te nec aliud timeat nisi a tua gratia sepa-
rari vtrq; miscenda sunt vt sub spe timeam?
et sub timore letemur. Et tunc.

Confitebor tibi dñe deus meus in toto
corde meo: et glorificabo nomen tuum
in eternū.

Confitebor tibi) cōfessione laudis. i. lauda

bo te pñtendo bñficia tua circa me o dñe) qui
me regis (deus meus) qđ me creasti (in toto cor-
de) et affectu (meo) totā scđ spem in te ponēdo
(et glorificabo nomē tuū). i. gloriosum pđica-
bo cū sanctis (in eternū) et hic qđ dñs fuero per
singulas generatōnes et in eterna bñtudine si-
ne fine. Et merito

Quia miscōia tua magna est sup me: et
eruisti aīam meā ex inferno inferiori.

Quia miscōia tua magna est sup me) et sup
merita mea. Tanta enī miscōia dei fuit vt etiā
filiū suū p nobis morti traderet. (et eruisti aī-
am meā) ex inferno inferiori) qđ inferius et
subtus nos est. i. ab eterna damnatōe a quo in-
ferno liberat qui a peccato liberatus illuc nō
mīttitur. Eruiere enī ab inferno est facere ne il-
luc descendat. **Uñ** eruit dñs aīas mīssō filio
suo: et quotidie eruit pctā misericorditer rela-
tando. Deinde quod sequit pñt accipi de toto
christo scđ de capite et de membris. d.

Deus iniqui insurrexerūt sup me: et sy-
nagoga potentiū quesierūt aīam meā:
et nō pposuerūt te in cōspectu suo.

Deus iniqui) scđ iudei vel hoīs et spūs ma-
ligni (insurrexerūt sup me). i. aduersum me to-
tū christū scđ psequendo et me superare co-
nando et (synagoga potentiū). i. pgregatio su-
perborum vel vicioz et demonioz (quesierūt
aīam meā) vt me pderent et occiderēt (et nō p-
posuerūt te in cōspectu suo) vt timore tuo retra-
herentur a malo. i. nō habuerūt deū pre ocu-
lis sed tñ sequebant impetū voluntatis. **S**i
enī deū attenderent nec filiū dei iudei nec san-
ctos ipsius psequerent inimici. **I**psi ita

Et tu dñe deus miserator et misericors
paties et multe miscōie et verax.

Et tu dñe deus miserator) in actu et exhibi-
tione qđ miscōia) actualiter exhibes (et miseri-
cors) in natura quia eam naturaliter possides
(paties) diu et longanimiter pctōres expe-
ctans et peccata hoīm ad pñiam dissimulans
(et multe misericordie) erga cōuersos multipli-
cia bona eis pñtando. qđ penitentib; dat grāz
et pseuerantib; gloriā (et verax) pmissa imple-
do et vnūquēq; iuxta merita remunerādo.

Respice in me et miserere mei: da impe-
rium tuū puero tuo: et saluū fac filiū an-
cille tue.

Respice in me) oculo miscōie (et misere-
re mei) tribulatōni tante expositi (da imperiū tu-
um). i. pñtem iudicandi vel fortitudinē et po-
testatē supandī inimicos (puero tuo) innocen-
ti et tibi obediēti. vel (puero tuo). i. seruo. put

sepe accipit in euangelio (et saluū fac) a morte
vel ab inimicis (filiū ancille tue) scz marie que
se ancillā dixit. *Uel* (ancille tue). i. ecclesie que p
gratiā baptisimi nos genuit.

Fac mecum signū in bono ut videant qui
me oderūt et cōfundant: qm̄ tu dñe ad
iuuisti me et cōsolatus es me.

Fac mecum signū scz resurrectionis scz signū
Ione pphie vel signū de plena victoria contra
inimicos (in bono). i. ut alijs p̄sit ut spes cre-
dentū p̄firmet vel p hoc boni p̄fortent et ideo
fac ut videant q oderūt me. i. inimici mei hoc
signū scz (qm̄ tu dñe adiuuisti me) in certami-
ne et in his que feci et cōsolatus es me in tribu-
latione et in his que passus sum ab eis hoc vi-
deant (et cōfundant). i. erubescant modo se er-
rasse. *Uel* (confundant) in iudicio p̄uiciose q
modo nolunt p̄fundi salubriter hoc debet ro-
gare pctōr ut dñs faciat ei signū in bonis si-
gnū scz vere penitentis dando ei verā p̄tri-
tionem pnam et humilē p̄fessionē et p̄dignam
satisfactionē.

Oratio.

Redifica dñe vultū familie tue et erue ani-
mas nostras ex inferno inferiori ut tui vultus
contemplatōe p̄recti desideria carnis spiritua-
li dñatione calcemus. *Per dñm.*

Psalmus de ecclesie militantis fastigio
et dilatatōe ac de ecclesie triūphantis p̄e-
conio eiusq; iugi leticia et laude.

ps. lxxvi.

Fundamēta eius

in montibz sanctis: diligit dñs por-
tas syon sup oīa tabernacula iacob

Auctor psalmi ppha dauid. **T**itulus est fi-
lius chore psalmus cantici. **E**t est sensus psal-
mus iste q dicit psalmus qz agit de ecclesia fm̄
statū p̄ntem vbi agit opa cantici. qz agit de ea-
dem fm̄ statū futurū vbi exultat pponit filijs
chore ut habitent in syon. hic p̄ fidem et in fu-
turo p̄ speciē ps cuius in celo triumphat par-
tē in terra militat. **D**ateria cōmendatio ecclesie
militantis et triūphantis sub typo ciuitatis
Intentio: monere habitātes in ecclesia militan-
te et adhuc pegrinantes ad amorē et desiderū
ecclesie triūphantis scz gloriose ciuitatis hierlm̄
celestis. **S**nia in generali ppha in isto psalmo
qui brevis est numero verborū et magn⁹ pon-
dere sententiariū cōmedat ecclesiā fm̄ p̄ntem sta-
tum et futurū et multa secū voluens de amore
et desiderio celestis hierlm̄ qd cogitabat secū
p̄tulit in aures hoīm et p̄dicat eam filijs cho-
re. i. christi imitatoribz ut eis augeat affect⁹ p

passionē enī christi de qua in p̄cedēti psalmo
dixerat: data est spes credētibz redeundi ad ce-
lestem hierlm̄ ideo nūc agit de ea ut nos indu-
cat ad eius amorē. **S**nia in sp̄ali: ppha ergo
plenus spū multa voluens apud se de hac ciui-
tate in hoc p̄cipit. **F**undamēta eius scz sy-
on ciuitatis sp̄alis. i. ecclesie sancte. nō refertur
eius ad aliqd p̄missum s; ad cordis pphie me-
ditationē qui nunq; de illa corde tacuerat et si-
ore (in montibz sanctis) sunt. i. in pphetis et aplis
qz ibi primū posita est fides ecclesie qui montes
sunt ppter fidei sublimitatē: scz ppter vite puri-
tatem quorū fide: doctrina et exemplis ecclesia
est fundata. **U**nū est fundamentū ecclesie p̄ter
qd nō est aliud ponere qd est christus iesus: q
sicut dicit sanctus sanctorū sic solus est funda-
mentū fundamentorū qd nemo mutare p̄t sed
aliq ab ipso fundamenta dicunt: sicut et ipse est
mons in vertice montium et ab eo aliq montes
appellant. **E**cce prior laus a fundamentis ut
soliditas notet ciuitatis. **E**t quasi quis quere-
ret cuius eius fundamēta dicit ait syon. **U**n
subdit: et diligit dñs portas syon). i. sacramē-
ta militantis ecclesie p̄ que fit ingressus in eas
(sup oīa tabernacula iacob). i. imaginaria sa-
cramenta veteris ppli. q. d. plus diligit et ap-
probat ecclesiā qz syonagoga: figuratū qz figu-
ra m: ciuitatē sp̄alem sup illa que p̄signabat
eam. **D**einde sequit laus de fama

Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei.

Gloriosa). i. famosa (dicta) et predicta (sunt
de te) in psalmis et pphetis: o (ciuitas dei) sp̄a-
lis scz ecclesia q de illa figurati ciuitate q cecidit
nō sunt dicta. **D**einde dñs ipse de eadē hierlm̄
agit et ostendit que sunt illa gloriosa que p̄dire-
rat de ecclesia. licet enī ecclesia originē sumpsit
in hierlm̄ et monte syon tū p̄ p̄dicationē apo-
stolorū et publicationē euangelij multiplica-
tus est numerus fidelium p orbem vñ gloriosa
facta est ecclesia. **Q. d.** gloriosa dicta sunt de te
ciuitas sancta vbi nō solus est iudeus sed oēs
gentes quaz quedā noīate sunt ut intelligant
omnes. **E**go enim

Memor ero raab et babylonis: scienti-
um me.

Memor ero) ad miserendū in illa ciuitate
inquit ppha ex psona dei (raab et babylonis)
que nō p̄tinent ad pplm̄ iudeorū. i. oīm gentiū
p̄ partē intelligendo totū (scientiū me) p̄ fidez
id est aplis de illis recipiendis p̄cipiaz vbi de
vocatōe gentiū dicit que p raab et babylonē
significat. **R**aab quippe supbia vel latitudo:
babylon vero p̄fusio interpretatur et gentes su-

perbe p latam viam mortis incedunt ac cōfu-
se r indiserete viuūt. Raab meretrix. babylon
vero semp deo aduersa fuit. Si q̄s ergo raab
vel babylon est nihil despet quinimo det ope-
ram vt deū recognoscat est enī memor scientiū
se. Raab fuisse adulter et fornicator plen⁹ im-
mūdia plenus supbia tenens latā viam que
ducit ad inferos recordare dñi dei tui r ipe re-
cordabit r miserebit tui. Babylon eras p̄fu-
se et inordinate viuebas vicij p̄ctisq̄ confu-
sus haberas ratōz r tui recordabit deus. Sed
iam de vocatōe gentiū ap̄ius subiungit osten-
dens qd p̄ raab r babylonē significauit. d.

Ecce alienigene et tyrus et pplus ethi-
opum: hi fuerūt illic.

Ecce alienigene). i. alieni a cultu dei scz gen-
tes (et tyrus) qd interpretat angustia seu tribu-
latio. i. illi qui sunt in angustia et tribulatōe vi-
ciorū (et ppl⁹ ethiopiū). i. p̄ctis denigrati (hi)
omnes immutati (fuerūt illic). i. in illa ciuitate
dei scz ecclia que est ciuitas dei spiritualis. Et
quid gloriosius. quid iocūdus. qd delectabi-
lius. Sunt enī in ecclia nō solū iudei r indi-
gene verum etiā alienigene tyri ethiopes. q. d.
Qui ante tales erant postea inuenti sunt in ec-
clesia nō est enī psonarū acceptio apud deū q̄
tales vocat. Gloriosa ergo dicta sunt de ciuita-
te illa et hoc etiā miraculū qd sequit̄ accidit in
ea. Unde subiungit.

Nūquid syon dicet homo: et homo na-
tus est in ea: r ipse fundauit eam altissi-
mus.

Nunquid ipsi (syon). i. ecclie dicet r enun-
ciabit (homo) aliq̄s illud qd dicā scz qd (r ho-
mo) christus (natus est in ea). i. in ecclia p̄ sy-
on significata qz de beata virgine que est no-
bilissimū membrū in ea (et ipe) idem qui in ea
natus est vt homo (fundauit eam) scz eccliam
(altissim⁹). i. fm qd deus nō vt homo. Ac si di-
ceret. quis hoīm ei enunciare r enarrare pote-
rit. vel sufficit qd in ea natus sit talis qui r ho-
mo sit r altissim⁹ et eam in qua natus est fun-
dauit. Sic enim fundauit ciuitatē christus in
qua nasceret̄ quomō creauit m̄rem de qua na-
scret̄. Certe hoc miraculū nō poterit aliquis
hoīm elucidare sed nō sit alicui incredibile
scimus enim ita esse qz.

Dñs narrabit in scripturis p̄lorum et
principū: horū qui fuerūt in ea.

Dñs narrabit hoc (in scripturis p̄lor). i.
que directe sunt fidelibz pplis (et principū). i. q̄
edice sunt a p̄ncipibz scz moise r p̄phetis apo-
stolis et euangelistis. p̄lor r p̄ncipū dico (ho-

rum q̄ fuerūt in ea) scz ciuitate. i. ecclia et mem-
bra eius. ppli sunt in ecclia fm obediētiā p̄n-
cipes p̄ prelacionē in quoz scripturis p̄pheti-
sata r expressa est incarnatio nostri saluatoris
Igit collatis oibz gaudijs que de ciuitate dei
dicta sunt pcludit paucis verbis tangens fu-
turam eius beatitudinē r dicens.

Sicut letantiū omniū: habitatio est in
te.

Sicut letantiū omniū) nostrū erit (habita-
tio in te) celesti dei ciuitate. i. habitatio oīm no-
strum erit in te sicut letantiū. q. d. talis est sta-
tus ecclie triumphantis qz omniū ibi habitan-
tium est leticia r laus iugis ac p̄petua qz totū
negotiū nostrū nō erit nisi frui deo r laudare
deū. Ideo aut̄ dicit sicut letantiū r nō simpli-
citer letantiū qz talis erit leticia qualē hic non
nouimus r ideo cum nō possit exprimi vocis
bus dicit vt potuit. vlt̄ potest hoc intelligi de ec-
clesia militante. Et tunc dicit sicut letantiū in
spe comparatōe eius leticie que erit in re erit ha-
bitatio in te p̄ fidem qm̄ in p̄nti seculo non est
certa r p̄fecta leticia nulla p̄fecta victoria: nul-
la securitas. sed omnia pendent in ambiguita-
te r ideo nūc omnis leticia debet esse mixta cū
timore.

Oratio.

Fundamentū fidei nostre deus qui in men-
tibus sanctis tanquā in excelsis montibz eter-
nitatis portas iusticia muniente cōponis cō-
cede nobis in te gloriose credere teqz ad redē-
ptionem animarū nostrarū boiem factū p̄s-
dicabiliter cōfiteri. Per do.

Psalmus de christi et suorū mēbroz
passione inimicorū qz cōtemptu et ami-
corum elongatōe ac deuota diuini auri-
lij imploratōe. ps. lxxvij.

Domine deus sa-
luis mee: in die clamaui r nocte co-
ram te.

Auctor psalmi p̄phā dauid. Titulus est can-
ticum psalmi 77. Et est sensus. Canticū istud
qd dicit canticū qz letus finis passionis h̄ oñ-
ditur psalmi qz agit de bona opatione. cantat
filijs chore. i. christi vlt̄ crucis seu passionis scz
fidelibz dirigens eos in finē celestiū coronaz.
canit autē ad respondendū christo. i. vt ipi re-
spondeant imitādo vestigia passionis eius vlt̄
gr̄as referēdo r hoc faciant p̄ melech. i. in me-
lech scz in choro et p̄cordia charitat̄ sine qua
nō pdest. melech enī interpretat chorus. cho-
rus autem cōcordiā significat que in charita-
te p̄sistit r hic est intellectus eman israelite. i. il-

lorum q̄ sunt fratres christi in cruce eius gloriantes ⁊ deū videntes. Quia ergo supra dictum est p̄ passionē christi veni ad celestē hierusalem nunc hic oñdit quomodo hoc fiat q̄ imitatioe vel gratiarū actioe et hoc in charitate q̄ si absq̄ ea tradidero corpus meū ita vt ardeam nihil mihi p̄dest. **Materia:** passio christi et membrorum suorum ipsi respondentium. **Intentio:** monere christi passionē imitari et vniūque q̄ qui dicit se in christo manere sicut christus ambulauit et ipm̄ ambulare. **Sn̄ia** in generali propheta in isto psalmo in p̄sona christi loquit̄ de sua ac membrorum suorum fidelium passione inimicorum p̄temptu amicorum q̄ ⁊ notorum elongatione petens auxiliū a patre. **Sn̄ia** in speciali. In forma ergo serui orans ad p̄tē ait. **O** (Dñe) cuius me seruū facio (deus) cui⁹ creaturā me reputo (salutis mee) auctor q̄ totū est ab eo (in die et nocte). i. continue ⁊ assidue vel in p̄speris et aduersis (clamaui) magis corde q̄ voce (corā te) sc̄z ad te orando et te inuocādo. **O** rauit dñs non fm̄ formā dei sed fm̄ formā serui in qua passus est. **Et** q̄ clamo quotidie id.

In tret in p̄spectu tuo oratio mea inclina aurē tuā ad precem meā.

In tret in p̄spectu tuo oratio mea) tanquāz nuncius gratus. i. admiſſe eam. ingressus enī orationis in p̄spectu dei acceptatio eius est (inclina aurē tuā ad precē meā) p̄cedendo qđ p̄ro Inclinatione enim auris dei misericors exauditiō eius est. **Magna** virtus pure oratiōis hic ostendit̄ que quasi quedā p̄sona et fidelis nūcius ad deū intrat ⁊ mandatū agit quo caro puenire neq̄t. **Et** est quasi auicula volans vsq̄ ad pedes dei: si tñ sit alata duabz alis sc̄z. **Je** iunio abstinentie ⁊ sanctimonie vite. **Necessē** est autē vt exaudias.

Quia repleta est malis aīa mea: et vita mea in inferno appropinquabit.

Quia anima mea repleta est malis) nō vitis ⁊ p̄ctis sed doloribz ⁊ angustijs quibz anima carni compatit̄ est enī malū qđ facimus ⁊ malū qđ patimur ⁊ intñ est repleta q̄ (et vita mea inferno appropinquabit) dum trador ad mortē. hanc sententiā verbis alijs explicauit vbi dictū est. **Tristis** est aīa mea vsq̄ ad mortē. **Quod** enī ibi ait tristis est aīa mea: hic dī cum est repleta est malis anima mea. et quod sequitur vsq̄ ad mortē: hic dicit̄ et vita mea inferno appropinquabit. **Et** nō solum grauiā passus sum s̄ etiā cōtumeliosa. quia

Estimatus sum cū descendētibz in lacum: factus sum sicut homo sine adiu-

torio inter mortuos liber.

Estimatus sum) ab impijs et vtiq̄ a nescientibus (cum descendētibz in lacū) miserie vel p̄funditatis inferni: putabant enī cum sic necessitate mori vt moriunt̄ hoies ceteri (factus sum) opinione maloz et reputatus ab eis (sicut homo) simplex (sine adiutorio) diuino cui nō est adiutor ad liberandū ego christus (inter mortuos liber) nō detentus insolubili vinculo mortis q̄ resurrexi qui potui animā meā ponere et resumere. et etiā (inter mortuos) coram deo. i. inter peccatores (liber). i. solus sine peccato immo liberās alios a morte et peccato. **Item** estimatus sum.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris quoz nō est memor amplius: et ipsi de manu tua repulsi sunt.

Sicut vulnerati). i. vulnere occisi et mortui (dormientes in sepulchris). i. sepulti (quorum nō es memor amplius). i. adhuc vt inde eos resuscites. i. quoz ipsi resurgendi nondūz veni: in quo christus a ceteris mortuis discernitur qui et vulneratus et mortuus in sepulchro clausus fuit s̄ die tertia euigilans resurrexit (et ipsi) quibz ita factus sum (de manu) et a p̄ctōe (tua) o deus (repulsi sunt). i. adiutorio man⁹ tue priuari sunt qui me sine dei adiutorio esse putauerūt. hoc modo manifeste patet in iudeis p̄ctōe ⁊ adiutorio dei destituti.

Posuerūt me in lacu inferiori: in tenebris et in vmbra mortis.

Posuerunt me) sua reputatiōe et opinione (in lacu inferiori). i. in lacu inferni et p̄funditate irremediabili cum peccatoribz obnoxijis sc̄z (in tenebris). i. in tenebris obliuionis quē sc̄z nemo requireret (et in vmbra mortis). i. in angustijs infernalibz in quibz mors sola dominabatur. vnde alibi scribit̄: qui sedebant in tenebris ⁊ in vmbra mortis lux orta est eis. **Et** eadem eoz reputatiōe et opinione

Sup me cōfirmatus est furor tuus: et oēs fluctus tuos induxisti sup me.

Sup) et cōtra (me cōfirmatus) et implacabilis visus (est furor tuus) o deus. i. ira et indignatio tua vt illi putauerūt. **Apud** eos enī sic erat quod furor dei nō solum cōmōtis verūz etiā cōfirmatus fuerit sup eum quem vsq̄ ad mortē crucis pducere potuerūt. **Bene** ergo sequit̄ (et omnes fluctus tuos). i. tribulationū et passionū impetus et tempestates (induxisti sup me) vt me tanq̄ mare submergerent cum enī ipsi immanitatem passionū christo inuole-

runt: hoc voluisse et fecisse deū arbitrati sunt.
Et tunc ad tumultū miserie.

Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationez sibi.

Longe loco vel mente (fecisti). i. fieri pmissi (notos meos) qui me nouerāt ac p̄dicatio nem meā audierant et miracula viderāt (a me) vt nullus p̄beret auxiliū qz me relicto fugerūt (posuerunt me) ipsi noti (abominationē sibi) qz et ipsi genus illius mortis horrebāt vel magis ipsi p̄secutores posuerunt cum abominabilem qz abominabili et turpissima morte dispo nebant eum occidere.

Traditus sum et non egrediebar: oculi mei languerūt p̄re inopia.

Traditus sum) a iuda discipulo (et nō egrediebar) ab eis fugiēdo. **Uel** (nō egrediebar) id est nō p̄alabar et manifestabar potentiam meam et quis essem ostendendo sed in interioribus meis latebā. **Unde** (et oculi mei). i. apli q̄ futuri erant oculi et lumen totius corp̄is mystici (languerūt) et a spe tanquā infirmati defecerunt cum me nō viderent in virtute potētiē manifestari sed quasi victū et impotentē oīa p̄ferre (p̄re inopia) et p̄ defectu cōstātie et roboris fidei et amoris velut s̄tracto sibi cibo suo lumine suo. Quod significat in extinctōe luminum in ecclia in septimana penosa.

Clamaui ad te dñe: tota die expandi ad te manus meas.

Clamaui feruēter (ad te dñe) pater cū penderem in cruce (tota die expandi ad te manus meas) extensus in ipsa cruce: vbi totū p̄ parte posuit qz non tota die in cruce pependit. **Uel** (tota die iugit̄ et assidue expādi. i. extendi ad te) glorificandū (manus meas). i. opa mea qz omnia opa sua ad voluntatē et gloriā p̄is fecit et reulit. p̄ extensionē vero manū intelligitur cōtinuatio bonoz operū a quoz intentōe nunquā cessauit. Et qz hec expansio manū et opa eius nō omnibz p̄fuerūt addit. **Sed.**

Nunquid mortuis facies mirabilia aut medici suscitabūt et p̄stebunt tibi.

Nunquid mortuis) scz corde et in anima nō corpe (facies mirabilia) vt ad vitam fidei moueant. q. d. non qz nō mouent ad fidem. Non eis dicit fieri quibz et si fiant nō p̄sunt vt quos ad vitam fidei ipsa miracula vīsa nō mouent. (aut medici) spūales (suscitabūt) tales mortuos ad grām (et) suscitati (cōstebuntur tibi) cōfessione laudis vel peccatoz. q. d. nō possunt. quia potestas eoz nō extendit se ad tantum vt suscitent ad p̄stendū tibi in quibz occulta gra

tia tua nō opatur qua trahantur sed sola gratia tales reuiuiscunt.

Nunquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiaz tuā: et veritatē tuā in p̄ditionē.

Nunquid narrabit aliquis) positus (in sepulchro) peccati. i. mortuus in anima et sepultus pondere maloz (misericordiā tuam) scz reparationē generis humani misericorditer impensam. per sepulchrū mortue anime corpus intelligitur quod in euangelio sepulchro comparatur (et veritatē tuam) scz cōpletionem p̄missorum iam factā narrabit aliquis positus (in p̄ditionē) anime. i. obstinatus. q. d. non hi narrabunt et te laudabūt: quia nō est speciosa laus in ore peccatoz. sed viui et fideles qz reatos decet laudatio. **Notandū** qz misericordiā et veritatē amat scriptura cōiungere et maxime psalmi. **Et**

Nunquid cognoscent in tenebris mirabilia tua: et iusticia tua i terra obliuionis.

Nunquid cognoscent in tenebris) et filijs tenebrarū. i. in peccatoribz et reprobis qui sunt tenebre etiam alios obtenebrantes (mirabilia tua) in me et p̄ me facta (et iusticia tua) qua iustificas impium (in terra obliuionis). i. in terreno corde tui obliuio et a te obliuioni tradito. q. d. nō impediēte h̄ eoz malicia. **Idem** itaqz sunt mortui et positi in sepulchro et p̄diti et tenebre et terra obliuionis. **Deinde** christus loquitur ex voce corp̄is sui. i. ecclie. q. d. fuimus et nos olim natura filij ire sicut et ceteri. s̄

Et ego ad te dñe clamaui: et mane oratio mea p̄ueniet te.

Et ego ad te dñe) nō ad aliū (clamaui) vt saluus essem. **Quis** enī me discernit ab alijs filijs ire qui nec credere potuissē nisi me misericordiā dñi p̄uenisset. et ideo sequitur (et mane). i. nunc in hac fidei et virtutū luce post notem infidelitatis et vicioz qd̄ mane vt mihi esset misericordiā tua me p̄uenit (oratio mea) p̄uenita a tua misericordiā adhuc in ista vita (p̄ueniet te). i. futurū iudiciū ne tunc me cōdemnes **Ut** aut ista oratio seruescat et exerceatur crebrescunt mala transitoria et differēt bonuz qd̄ in eternū dabitur. **Ideo** sequitur

Ut quid dñe repellis orationē meam: auertis faciem tuā a me.

Ut qd̄ dñe repellis). i. repellere videris (orationē meā) differendo dare qd̄ peto. **In** quibz verbis p̄ponit querendā esse causā quare oīo sanctorū differēt et quasi repellitur q̄ est vt ipius dilatonē bñficij et tribulationū aduersitate q̄si repulsa tanq̄ ignis flatu reperlusa ardens

inflāmetur. et vt quid (auertis facies tuā a me) quasi indignatus exponendo me miseris vel nō intendendo precibz meis. **A**uere enī dicitur deus faciē nō dando qđ volum? qñ qđ nō ex pedit petimus. **D**einde exequit breuiter tribulatiōes corpis christi dicens.

Pauper sum ego et in laboribz a iuuentute mea: exaltatus aut̃ humiliatus suz et cōturbatus.

Pauper sum ego) rebz seculi et in laboribz a iuuentute mea) vñ alibi sepe expugnauerūt me a iuuentute mea. **I**nops est ecclesia cum esurir et sitit adhuc pegrina vnde sapiet in patria et in laboribz est a iuuentute sua ex quo enim seruire deo cepit laborauit (exaltatus aut̃) psp̃eris (humiliatus sum) aduersis (et cōturbat) dolens de eis qđ frequenter post psp̃era occurrūt aduersa. **V**el (exaltatus) prius timido corde (humilitatus sum) postea p p̃fessionē (et cōturbatus) de peccatis ea dānando ad hoc exaltatur in seculo quedā membra eccl̃ie vt in eis sit maior humilitas.

In me transierūt ire tue: et terrores tui cōturbauerūt me.

In me transierūt ire tue) i. afflictōes p̃ntes que sunt quasi effectus ire affligentis sup ipm corpus. i. vnitatē sanctorz fidelīū cui caput est christus. transierūt ire dei nō aut̃ manent. flagellat enim filios quos recipit sed ad cōrectionē nō ad p̃emptionē (et terrores tui) de tuis. s. afflictionibz futuris (cōturbauerūt me) i. meam infirmitatē qz omne qđ accidere potest etia si nō accidat prudenter timeat. **V**el (terrores tui) de iudicio futuro quos omnis caro timeat (cōturbauerūt me) et terrent.

Circūdederūt me sicut aqua tota die: circūdederūt me simul.

Circūdederūt me) impetus tribulationū vndiqz vt mergerēt (sicut aqua) q̃ intransit in eam tangit circūfluit et cingit circūquaqz: et p̃ (tota die) i. cōtinue et sine cessatiōe: vbi cōtinuatio ip̃is significat donec hoc seculū finiat̃. qz nullo tpe defunt mala eccl̃ie in p̃mūdo pegrinanti dum modo in his modo in illis membris vsqz quaqz p̃tingunt (circūdederunt me simul) in diuersis mēbris: in quo notatur tribulationū impetus et eaz aggrauatio et pondus. **S**z hec oīa fiunt vt oīo eccl̃ie de iun et futurū iudiciū pueniat donec illa salus veniat vbi nihil maloz sit. **N**ec etiā p̃nt accipi in p̃sona christi sed in formā serui ita dicētis (Pauper sum ego) in habitu paup̃is (et in laboribus) satagens de salute hoīm (a iuuentu

te mea) i. a tpe incarnatiōis mee (exaltatus aut̃) in cruce (humiliatus sum) in sepulchro (et cōturbatus) in passione. **I**n me transierūt) i. nō mansure me p̃tigerunt (ire tue) i. afflictōes quas tua voluntate nō meo merito patior (et terrores tui) quos te volente patior (cōturbauerūt me) scđm infirmitatē carnis. **C**ircūdederūt me inimici mei (tota die) scz tpe passionis (circūdederūt me simul) principes et ppli. deinde sequit ex p̃sona capitis et mēbroz fil.

Elongasti a me amicū et primū: et nō tos meos a miseria.

Elongasti a me amicū) p̃io et fideli amore prius mihi p̃iunctū (et primū) parentela vel bñficijs (et nō tos meos) qui sola opinione vel ṽsione me didicerūt seu dilexerūt (a miseria) id est ppter miseriā meā mihi nō p̃patientes sz oēs me derelinq̃ntes. **S**epe ei amici et primi et not̃ p̃cilitantes scđm seculū scđos formidine deserūt. **D.** d. et omibz cōcludendo ex quo nullus p̃patitur afflictōibz meis decens est vt tu adiuvando cōpatiaris. **T**ibi enī derelictus est paup̃ orphano tu eris adiutor.

Ratio.

Redemptor oīm ineffabilisqz salutis nre dator qui p nobis inferna penetrans factus es inter mortuos liber exaudi matrinā p̃cem familię tue et erue nos ab inimici insidiantis pessima seruitute. **Q**ui viuīs.

Psalmus de misericōdia et veritate dei ac de mutatiōe veteris testamēti et cōfirmatiōe noui: et de spe quā in christo habemus et alijs dei bñficijs pluribz.

ps. lxxviii.

Misericordias domini in eternū cantabo.

Auctor psalmi p̃pha dauid. **T**itulus est.

Intellectus ethan israelite **E**t est sensus hic est intellectus ethan. i. robusti. israelite id est qui vere deū videt. **E**than enī interpretatur robustus: qđ nullus est nisi in spe p̃missionis dei vnde hic agit. p quā nemo decipitur qđ verus israelita intelligit vñ bene hic psalmus post p̃cedentem sequit qz r̃ndentibz christi passioni spes p̃missionis dei datur. **D**ate ria: laus de misericōdia et veritate dei ac de mutatiōe veteris testamēti et cōfirmatiōe noui et de spe p̃missionis quā habemus in christo multisqz alijs dei bñficijs exhibis p̃p̃lo christiano **I**ntentio: nos admonere vt deo gr̃as p collata gr̃a et veritate agamus et vt spem nō in nobis et nra iusticia sed in deo et christi misericōdia

ponamus. **S**nia in generali propheta in isto psalmo in psona etban isrlite seu ecclesie loquitur de dei misericordia et veritate iusticia et potentia ac pmissionibz patris de christo factis et pluribz alijs beneficijs nobis collatis. **E**rigam⁹ ergo animos nros qz ille qui pmissit ita cetera cōpleturus est vt multa ppleuit. **S**nia in specia li ppha ergo robust⁹ nō in se s; in misericordia dei ait. **(M**isericordia dñi). i. multitudinē beneficiorz que dñs pater p filiū suū ecclesie sue cōtulit plu raliter dicit misericordias qz multe sunt misericordie genera de quibz tamen quatuor specialiter notemus scz qz sum⁹ creati qz recreati et renati qz cōseruati et qz glorificandi (in eternū) nō solū in p sentī cum iustis sed etiā in futuro cum angelis (cantabo). i. laudabo et iocunde annuntiabo. **I**n quo pcutiunt illi qui laudant deū in tedio et accidia. **E**t statim mirando psonā et cōuer tens sermonē ad deū dicit. **S**ilr.

In generatōe et generationē: annūcia bo veritatē tuā in ore meo.

In generatōz pntem que nunc est (et genera tione) sequentē que futura est. i. in omni ge neratione donec generatio generatōi succedit. **(E**l (i generatōe) iudeoz (et generatōz) gentiū (annūciabo veritatē tuā). i. tuaz. pmissionū et p ceptoz (in ore meo) in quo fit pfectio ad salutē. **N**on ex ore labit s; in ore diu tanqz dulce pfa tur. **A**liud est laudare in ore qd est diu reuol uere et corde tractare. aliud ex ore et nō ex cor de. **D**einde ostendit quas mias canet et quas veritatē annunciet dicens.

Qm dixisti in eternū mīa edificabit in celis: p̄pabit veritas tua in eis.

Qm dixisti). i. apud tēpm decreuisti et di sposuisti seu per spm sc̄m mihi manifestasti qz (in eternū) mansura (misericordia) humano generi impendenda (edificabit) et prius firmabit (in celis). i. in aplis et sic p̄pabit alijs (veritate tua). i. cōplēto tue pmissionis (in eis). i. p eos celos vt p eos fiat nota hoibz. elegit ei eos dñs nō suis meritis s; p suā miam vt p̄paret eos ad annūciandā veritatē suā. dixisti etiā h. i.

Disposui testamentū electis meis: iu rai dauid seruo meo vsqz in eternū p̄ parabō semen tuum.

Disposui testamentū scz nouū quo renoua mur ad nouā hereditatē (electis meis) scz fide libz christianis (iurauit). i. immobiliter et tā cer titudinaliter pmissi sicut qd iuramento firmat (dauid suo meo) ad lram illi regi. qz vsqz in eternū p̄parabo semē tuū) qd est semē abrahe. id ē christū. vel iurauit dauid suo meo). i. chri

sto vsqz qz mihi obediētī qui ex genere dauid carnē assumpsit (vsqz in eternū p̄parabo). i. sta biliā (semē tuū) scz fideles in te credentes et tui imitatores. **D**einde quod dixerat semē di cit sedem subdens.

Et edificabo in generatōe et generati onem: sedem tuam.

Et edificabo in generationē mortālē (et ge nerationem) immortālē. i. in oēm generatōez et in eternū (sedē tuā) o dauid. i. regiā p̄tatem et thronum regni tui in christo semine tuo. **(E**l (Edificabo sedē tuā) o christe. i. ecclesiā cui p sideas et in qua tanqz rex sedebis in eternū vt nos regas que oīm tpe tibi edificat p p̄di cationē baptismū et p̄niam: et hec sedes erit in generatōem et generatōz qz nūc sedet christus in nobis vt regat: sedebit et tūc in sc̄tis vt p̄ma neat. **E**t qz sicut dixisti et pmissisti ita fiet iō

Confitebuntur celi mirabilia tua dñe: etenī veritatē tuā in ecclesia sanctorz.

Confitebuntur). i. laudabunt (celi). i. p̄dicator es sc̄ti (mirabilia tua) non merita sua o (dñe) scz qz p misericordiaz redimis qz iustificas. **I**n oīm enī misericordia p̄dicoz: in iustificatōe impioz qd laudam⁹ nisi mirabilia dei laudas qz resurre xerūt mortui: plus lauda qz redempti sunt per diti et iustificati impij. (etenī) p̄fitebunt (veri tatem tuā). i. impletōem pmissionū et p̄cepta tua (in ecclesia sc̄toz). i. in puentu fidelū vbi fides adh: bēf. **E**t merito p̄fitebunt.

Qm quis in nubibz equabit dño: simi lis erit deo in filijs dei.

Qm quis in nubibz). i. p̄dicatozibz scz pro phetis aplis et alijs annūciatozibz veritatis et si potentes sint (equabitur) in potētia (dño) scz christo et si ip̄e sit homo. idem sunt celi et nu bes scz p̄dicatores s; celi ppter veritatis fulgo rem: nubes ppter p̄dicatōis imbrē. et qz (silis) in essentia (erit deo). i. christo filio dei p natu ram (in filijs dei) per grām scz multi sunt et in supis scz angeli et in inferis scz hoīes sc̄ti. q. d. nullus sanctorz vel angeloz erit silis vel equa lis christo et ḡ nō putet tñ hō. **I**pse enī est.

Deus qui glorificat in p̄silio sanctorz: magnus et terribilis sup omnes qui in circuitu eius sunt.

Deus qz glorificat in p̄silio). i. p p̄siliū (san ctoz) qz enī nubes et filij dei nō pnt dño siles esse vel equari. cōsiliū eoz est credere in illū et in eo gloriari. **H**enī p̄siliū restat hūane fragili tati vt qz gloriat in dño gloriēf. qz est (magnus) in potētia qz dñs oīm (et terribilis) in reueren tia qz iudex oīm (sup oēs qui in circuitu eius

sunt). i. sup angelos et hoies qui sunt eius sti-
patores nō pares qui eius dono ei primant et
adherent. Et vere sup om̄s qz. **D**

Dne deus virtutū quis similis tibi: po-
tens es dñe: et v̄itas tua incircuitu tuo

Dne deus virtutū tam angelicarū q̄s huma-
narū (quis filis) est (tibi) potentia vel virtute. q.
d. nullus qz (potens) singulariter (es) tu (dñe)
ex te illi p̄o de te qz omnia fecisti (et v̄itas tua)
i. p̄missionū tuarū et p̄ceptorū (in circuitu tuo)
id est v̄ndiqz et ex om̄i pte expansa est sup oēs
Magna est potētia tua qua oia fecisti s̄ plus
est nobis m̄scōia tua q̄ exhibuit veritatē tuaz
v̄biqz in oēs. que veritas cū ibi cepit p̄dicari:
mare et hoc sc̄lm cepit frenare. sed nō est timē-
dum p̄dicatozibz tuis quia

Tu dñaris potestati maris: motū autē
fluctuum eius tu mitigas.

Tu dñaris p̄tati maris). i. p̄tatiū seculi hu-
ius et dñs es potētū eius. (motū autē fluctū
eius). i. impetus p̄secutionū et tentationū q̄s
p̄mouēt seruis tuis (tu mitigas). i. temperas et
iuxta voluntatē tuā disponis vt nō sc̄iāt nisi
quantū velis: nec finis nos tētari supra id qd
possumus pati: nō penitus tollis vt mereatur
quis coronā. **Q**uāz enī tribulatio quasi meritū
n̄m nobis dat qz p̄ eā meliores efficiuntur. vt
autē rabies maris enervaretur.

Tu hūiliaſti sicut vulneratū sup̄bu: in
brachio dñi: tue disp̄fisti inimicos tuos

Tu hūili-ſti). i. deiecisti (sicut vulneratū)
nondū ex toto mortuū (sup̄bū) singulariter sc̄z
tentatozē diaboli hui⁹ maris principē dñm
q̄ hūiliatus est et p̄stratus ac debilitatus s̄z nō
correctus. vulneratus nō quidē in carne quā
nō habebat s̄z p̄cussus in corde vbi sup̄biebat
vulneratus est in p̄mo aduentu s̄z in sc̄do oc-
cidetur (in brachio p̄tatis tue). i. in fortitudi-
ne diuinitatis tue (disp̄fisti inimicos tuos)
satellites eius nō solū luciferū s̄z et alios cū ca-
pite vel iudeos p̄ mundū. **N**ec mirū q̄ talia
fecisti. quia

Tui sunt celi et tua est terra: orbē terre
et plenitudinē eius tu fundasti: aquilo /
nem et mare tu creasti.

Tui sunt celi et tua est terra orbē terre et ple-
nitudinē eius tu fundasti). q. d. ideo potes fa-
cere p̄dicta et maiora qz tuus est ambitus mū-
di et oēs creature q̄ in eo sunt (aquilonē). i. dia-
bolum (et mare). i. seculū (tu creasti) stulte ergo
se erigūt p̄tra eū a quo creati sunt. vel (**T**ui sūt
celi). i. p̄dicatores q̄ pluri alij veritatē (et tua

est terra). i. hoies suscipientes imbrē. hac autē
pluuia (tu fundasti) et firmasti in fide (orbē ter-
re). i. totā ecclesiā p̄ orbē diffusam (et plenitu-
dinē eius). i. eos quibz q̄tidie implet. (aquilos
nem). i. diaboli aquiloni p̄sidentē (et mare). i.
amaros quibz purgat ecclesia (tu creasti) in fla-
gellum vt electi plus mereant. **E**t inde

Thaloz et hermon in noīe tuo exulta-
bunt: tuū brachiū cum potentia.

Thaloz et hermon). i. illi ad q̄s a te lumen
gr̄e venit et qui lumine veniente a te illumina-
ti anathema dant diabolo. **T**haloz enī inter-
pretat veniēs lumen et h̄mō anathēa ei⁹. i. dia-
boli (exultabūt) nō in meritis suis sed (in noīe
tuo) quo christiani vocant vt qz nō sibi sed no-
mini tuo dant gloriā. **T**el (thaloz). i. iudci ad
quos primū venit lumen p̄dicatōis (et her-
mon). i. gentes anathema. i. aliene a te (in noīe
tuo exultabunt) cōiunctis in angulari lapide
duobz parietibz. **E**t hec omnia fecisti (qz tuū
brachiū) quo fecisti semp est (cum potentia) et
fortitudinē cū q̄vis op̄aris efficacia. et sp̄.

Firmetur manus tua et exaltet dextera
tua: iusticia et iudiciū p̄paratio sedis tue

Firmetur manus tua). i. op̄atio tua p̄tra sup-
bos vt humilicet (et exaltet) in virtutibz (dex-
tera tua). i. ecclesia ad dextrā collocanda et nu-
merus eoz qui in dextera sunt locandi clarifi-
cetur et augeat. **I**n fine autē erit (iusticia et iudi-
cium p̄paratio sedis tue). i. sedes tua erit in iu-
dicio p̄ata ad faciendū iusticiā et iudiciū. i. ad
iuste iudicandū. **Q**ui etiam iusticiā sequit et se
ip̄m iudicat hic sedes dñi in anima p̄parat qz
anima iusti sedes est dei et hic in dextera ponet
die iudicij nunc aut iterū.

Miscōia et veritas precedent faciē tuā
beatus ppl̄s qui scit iubilationē.

Miscōia) qua deles p̄tā (et v̄itas) qua im-
ples p̄missa (p̄cedent faciē tuā). i. faciē tui post
iudicaturi vt nō timeant futura iudicia et (bea-
tus) est (ppl̄s) sc̄z fidelis) qui scit. i. sentit et expi-
tur (iubilationē). i. qui scit ineffabiliter aggan-
dere tās beneficijs. **T**antū enim de m̄scōia
et veritate dñi debem⁹ gaudere vt magnitudi-
nem gaudij nō valeam⁹ explicare et hec est iu-
bilatio. i. iubilus enī est gaudiū qd p̄bis nō p̄t
explicari nec tū penitus retineri. **U**n nō dixit
qui loquit sed qui scit qz sciri iubilatio p̄t ver-
bis explicari nō p̄t. **T**el (miscōia et veritas)
in hominibz (p̄cedent faciē tuā) a fili p̄curso-
ris hospiciū dñi p̄parans vt qui tuā faciē vi-
dere desiderat m̄scōiam et veritatē p̄re habeat
(et beatus ppl̄s qui scit iubilationē) qui suaz

leticia non in sua sed in dei virtute ponit. hec autem totum est de gratia dei non de bonis. Unde de sequit.

Dne in lumine vultus tui ambulabunt: et in noie tuo exultabunt tota die: et in iusticia tua exaltabunt.

Dne in lumine vultus tui. i. in agnitione fidei et illuminatione spiritus sancti (ambulabunt) homines de virtute in virtute et perficient vel in contemplatione trinitatis hic in futuro perseverabunt et in nomine tuo. scilicet christiano non in se (exultabunt tota die). i. assidue non desistendo qui autem in se exultat non tota die exultat quia cadit et quoniam quos illuminat etiam iustificat subdit et in iusticia tua non sua non sua quoniam statueret quia de premerent sed tua qua iustus est ex fide vivit exaltabit hic in meritis et in futuro in premiis.

Quia gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo exaltabit cornu nostrum.

Quia gloria virtutis eorum tu es non enim devirtutibus suis in seipsis sed in te gloriantur et de bonis operibus nihil sibi attribuit sed totum ad tuam laudem referunt. Et mutans personam dicit ex persona populi seu ecclesie ad deum (et in beneplacito tuo). i. in gratuita misericordia tua. et quia tibi beneplacuit non quia nos digni sumus (exaltabit cornu nostrum). i. sublevari fortitudo et preces nostra. Sicut enim nobis beneplacita fuerunt precepta tua ita tibi beneplacitum est ut in te exaltet virtus nostra.

Quia domini est assumptio nostra: et sancti israel regis nostri.

Quia domini est assumptio ad prelegendum nos ne a cuiuslibet impulsu corruam? ipse enim nos suscepit qui nos illuminavit et iustificavit (et sancti israel). i. dei israel qui est sanctus sanctorum et sanctificat credentes (regis nostri) qui regnat in ecclesia ac regit nos et omnia. Vel (in beneplacito filio tuo). i. christo qui tibi beneplacuit (exaltabit cornu nostrum). i. virtus et preces nostra. id autem in ipso et per ipsum (Quia domini) scilicet filii tui est assumptio nostra. i. carnis nostre quare assumpsit in quo est omnis spes nostra et sancti israel regis nostri. i. sanctificationis et regentis credentes. Deinde ostendit unde scit hec predicta ponendo promissiones patris de christo dicens.

Tunc locutus es in visione sanctis tuis: et dixisti posui adiutorium in potente: et exaltaui electum de plebe mea.

Tunc scilicet quando dixisti mihi disposui testamentum (locutus es) et alijs (sanctis tuis) scilicet ceteris prophetis (in visione). i. in occulta revelatione quam fecisti eis. Unde propheta. i. videntes sunt dicti (et dixisti). i. per spiritum sanctum eis revelasti. Vel (dixisti) pa-

lam per eos (posui adiutorium) liberationis et redemptionis humani generis (in potente). i. in christo proprio filio qui omnia potest et exaltaui super omne nomen (electum) scilicet christum immunem a peccato natum (de plebe mea) iudaica. Et exponendo quod fuerit iste potens et electus et quomodo cum exaltaverit subiungit.

Inveni david servum meum: oleo sancto meo unxi eum.

Inveni david significatum. i. christum de semine david natum et manu forte. Invenit enim quia elegit ut ex eius genere carnem assumeret (servum meum) per partem carnis quia forma servi accepit vel per obedientiam et per omnia mihi obediens et ideo in eo posui adiutorium et oleo sancto meo spirituali scilicet gratia spiritus sancti unxi eum ab instanti conceptionis secundum quod homo prepter peccata suis. Ideo autem potens.

Danus enim mea auxiliabit ei: et brachium meum confirmabit eum.

Danus enim mea auxiliabit ei. i. divinitas humanitati coniuncta et verbum meum per quod ego operor omnia cooperabitur ei et consolabitur secundum quod homo in operibus et passionibus (et brachium meum). i. eadem divinitas que est fortitudo mea per quam poterit aduersarios meos visibiles et invisibiles devictos confirmabit et confortabit eum in assumpto corpore contra aduersa ut pagat accepta et nullatenus ab aduersariis superet. Et eo usque confirmabit quod.

Nihil proficiet inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponet nocere ei.

Nihil proficiet inimicus. i. diabolus (in eo) tentando vel leniendo quia in eo non habet quicquam (et filius) iniquitatis scilicet iudas vel ille iudeus populus filius diaboli (non apponet nocere ei). i. non addet effectum prave voluntati ut noceret et si leniat quia omnia in prosperum cedunt. Nam et si christum occiderunt non tamen euerunt immo ad salutem quam ipse nobis per mortem suam dare disposuerat profuerunt. hoc etiam secundum membra dici potest quia diabolus vel persecutor lenit quidem et facit quod suum est sed non proficiat neque nocet immo exerceat et perdet.

Et concidam a facie ipsius inimicos eius: et odientes eos in fugam convertam.

Et concidam a facie ipsius inimicos eius scilicet iudeos et demones qui sepe a domino confusi tanquam concili glaghis discedebant a conspectu eius (et odientes eos in fugam convertam) quia et ipsi coram eo sepe fugiebant. Vel (concidam a facie ipsius inimicos eius) cum enim facies eius peccatores respicit a criminibus separant quibus non est locus sub presentia dei (et odientes eum in fugam convertam).

tam) ut fugiat ab ipso irato ad ipsum placatum non habentes quo a spiritu suo cantet et quo a facie sua fugiant.

Et veritas mea et misericordia mea cum ipso et in nomine meo exaltabit cornu eius.

Et veritas mea) qua complet promissa (et misericordia mea) qua remittit peccata (cum ipso) (et in nomine meo) quod est deus (exaltabit cornu eius) .i. preces et dominium quia in nomine domini vicit inimicum et vbiq; dominatur. **Sepe misericordia et veritas nobis commendantur ut ea reddamus deo misericordiam ut miserorum misereamur veritatem ut non inique iudicemus nec altera alteram impediatur ut in misericordia nimis laxi vel in veritate nimis rigidi non simus aliter enim non sumus in via dei vbi misericordia et veritas occurrunt sibi.**

Et ponam in mari manum eius: et in fluminibus dexteram eius.

Et ponam in mari) .i. in gentibus (manum eius) id est potentiam eius hoc est dominabitur gentibus per mare designatis vel opera eius ostendat in mundo (et in fluminibus) ponam (dexteram) .i. fortitudinem (eius) hoc est subdum etiam ei cupidos quia sicut flumina in mare ita cupidi in amaritudines huius seculi plabunt et tamen hi ad fidem christi convertentur et christo subicientur. **Vel (in fluminibus) .i. in aquis baptismi ponam (dexteram eius) .i. operationem. Et hoc ideo quia.**

Ipse inuocabit me pater meus es tu: deus meus et susceptor salutis mee.

Ipse inuocabit me) dicendo mihi (pater meus es tu) finis quod ego deus. hoc quidem et alij dicunt sed per gratiam ipse vero specialiter dicit per naturam (et deus meus) es tu finis quod ego sum homo (et susceptor salutis mee) per verbum .i. susceptor mei ad salutem finis quod sum infirmus quia es auctor salutis mei infirmi.

Et ego primogenitum ponam illi: excelsum pre regibus terre.

Et ego primogenitum) .i. venerabile et dignior rem pre cunctis creaturis (ponam) .i. constituam (illum) hoc est pre alijs honorabo eum a simili sicut primogeniti solent honorari scilicet (excelsus pre regibus terre) quod iam impletum est ipsum enim reges terre adorauerunt. vel primogenitum ex mortuis quia primus resurrexit (et excelsus) quia celos ascendens regna mundi cuncta subiecit. **Et quia hoc preces non est temporalis subdit.**

In eternum seruabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele ipsi.

In eternum seruabo illi misericordiam meam) quantum ad ipsum et membra eius quia bona eximia illi collata scilicet ut sit deus et homo in unitate personae

ne et caput ecclesie cui perpetua data est preces in celo et in terra. erunt eterna et misericordia quam pater electis suis per filium pollicitus est in eternum mutari non potest (et testamentum meum fidele ipsi) seruabo .i. promissionem a me sibi factam adimplebo quicquid enim de eo predicta sunt integre. in eo completa sunt. **Vel (testamentum meum) .i. promissio hereditatis eterne est (fidele ipsi) quia eiusdem testamenti est mediator et signator et fidei iussor et testis et hereditas et coheres testamenti.**

Et ponam in seculum seculi semen eius: et thronum eius sicut dies celi.

Et ponam in seculum seculi) .i. firmabo in eternum (semen eius) .i. christianos et imitatores eius qui semper durabunt in generationibus sibi succedentibus in eternum accepturi hereditatem (et thronum eius) scilicet ecclesiam cui predestinetur ponam (sicut dies celi) .i. dies eternitatis vbi non est nisi unus continuus dies qui nunquam tendit ad occasum hoc est in eternum durabit regnum eius. **Thronus dei scilicet sunt in quibus deus tanquam in throno sedet et regnat quod sine fine vivere habent et sicut sol in regno patris fulgebunt.**

Si autem dereliquerint filij eius legem meam: et in iudicijs meis non ambulauerunt.

Si autem dereliquerint filij eius) scilicet christiani (legem meam) scilicet precepta decalogi ad tempus (et in iudicijs meis non ambulauerunt) perficiendo ac de virtute in virtute et de bono in melius cundo. quod non solum de persistentibus hoc promitto sed etiam de cadentibus quibus etiam misericordiam meam seruabo.

Si iusticias meas prophetauerint: et mandata mea non custodierint.

Si iusticias meas (prophetauerint) .i. propheta reputauerint male viuendo et operando (et mandata mea non custodierint) per inertiā negligendo. **Nota quatuor mala hic notata contra que quatuor bona sunt necessaria. Primum est implere decalogum contra hoc scilicet si dereliquerint legem meam. Secundum est perficere in bonis operibus contra hoc scilicet et in iudicijs meis non ambulauerint. non est enim standum sed ambulandum de virtute in virtute quia virtus aut perficit aut desinit et in via dei non progredi regredi est. Tercium est ipsa bona sanctificare et pura intentione facere. contra hoc scilicet. Si iusticias meas prophetauerint opera enim iusticie hypocrite quasi pannum menstruatum faciunt quia prophetauerunt corde per prauam intentionem ore per dolus opere per simulationem. Quartum est custodire mandata euangelica etiam minima contra hoc scilicet et mandata**

mea nō custodierint. hec ergo quatuor hic po-
nuntur cōtra stultos pigros hypocritas et in-
utiles. Si inq̃ in his pmissis offenderint nō
ideo eos cōtemnā nec in pditionē dimittā.

**Uisitabo in virga iniquitates eorū: et in
verberibz peccata eorū.**

Uisitabo vt medicus infirmū et vt pater fi-
lium (in virga). i. in remissiori et leniori disci-
plina (iniquitates eorū) minores (et in verberi-
bus). i. in asperiori et grauiori correctōne (pecta
eorū) maiora. Non g̃ tñ mīa est vocantis sed et
flagellātis et verberātis. Quē enī diligit deus
corripit et flagellat omnē filiū quē recipit. Ce-
dit quidē sed reddit hereditatē. Sit itaqz ma-
nus paterna sup te et tu filius bonus noli di-
sciplinā repellere.

**Miscōiam autē meā nō dispergā ab eo:
neqz nocebo in veritate mea.**

Miscōia autē meā nō dispergā. i. nō tota-
liter auferā vel tollā ab eo dauid scz christo. i.
a corpore eius qd est vnū cum capite. vnūqz
enim p pctō suo necessario flagellat sed ab eo
si christianus est dei mīa nō dispergit. Nō si
ita iniquus es vt repellas a te virgā verberan-
tis et de disciplina dei indigneris tu te aliena-
stis ab hereditate ipse te nō abiecit (neqz noce-
bo ei in veritate mea) ad hoc ei nō tollit mīa li-
berantis vt nō noceat veritas vindicantis.

**Neqz pphānabo testamētū meū: et que
pcedūt te labijs meis nō faciā irrita.**

Neqz pphānabo. i. violabo (testamētū meū)
id est pactū et pmissū meū ipsi dauid factū de
successione ppetua ei danda. pphāna enī esset
pmissio si esset incepta. pmissi et faciā (et que
pcedunt de labijs meis) scz de pphetis meis p
quos loquor (nō faciā irrita). i. cassā et vana
hoc est nō annullabo sed firma et imobilia erūt
et sequet effectus. pūentibz enī reprobris et a p-
missis ei⁹ sua culpa cadentibz veritas remane-
bit electis nec remanebit sine hereditate chri-
stus nouit ei qd sūt ei⁹. Et vō nō faciā irrita. qz.

**Semel iuravi in scdō meo (si dauid mē-
tiar): semen eius in eternū manebit.**

Semel. i. eternaliter et immutabiliter (iura-
ui). i. firmiter statui. homo frequenter iurat deus
autē semel qz nō mutat nec variat (in scdō meo)
id est in secreto meo sanctissimo. vñ pphē bibe-
runt (si). i. non (dauid) scz christo (mentiar) scz
quin pactū et pmissionē meā impleā. Iuravi
inqz qd (semen eius). i. successio. scz ppls christi
anus (in eternū manebit) in regno dei. nō erit
fallax qui iurauit manet imoblie testamētū
eius qz ipse sibi beredes pdestinauit.

**Et thronus eius neut sol in conspectu
meo: et sicut luna pfecta in eternū: et te-
stis in celo fidelis.**

Thronus eius) erit (sicut sol in cōspectu
meo). i. illi in quibz sedet et regnat scz membra
que portant caput erunt sicut sol qz iusti fulge-
bunt sicut sol in regno p̃is sui (et sicut luna p-
fecta in eternū) tota lucida tota pfecta nullam
obscuritatē vel defectū in se p̃ticens et iam nec
crescens nec decrescēs. fulgebūt ergo sancti si-
cut sol quantū ad interius et p̃m animā q̃ tunc
dei p̃templatōe gloriabit et sicut luna quantū
ad exterius et p̃m carnē que modo mutabil est
sicut luna tunc autē erit immutabilis et pfecta.
tunc enim sancti erunt in vtroqz pfecti gemi-
na stola candidati et glorificati (et ipse hui⁹ rei
(testis) est in celo fidelis) aduersus p̃tradictō-
res qui resurrectionē carnis negant. Ille enī
qui in carne n̄ra sedet ad dexterā p̃is testimo-
nium verū dat n̄re future resurrectionis. Id enī
ipse christus carnē suam resuscitauit vt credat
qz alios resuscitare possit. Sequit vox eccie.

**Tu vero repulisti et despectisti: distulisti
christū tuū.**

Tu vō repulisti) et p̃ieicisti dauid filiū isai.
et semen eius scdm carnez a regno p pctō suo
(et despectisti) obprobrijs et tribulationibz et
ponendor ideo supradicta bñficia pmissa nō
erant in ipso implenda. destruxisti ea in dauid
vt queras alterū in quo ostendant impleri. vñ
sequit (distulisti) n̄ abstulisti (chm tuū) filiū tuū
cui in t̃pis plenitudine hec oīa datur⁹ es et in q̃
pmisisti ppetuare regnū dauid ergo scdm car-
nem destruxisti vt cum pmissa dei que necesse est
impleri in illo impleta nō vident in alio firmi-
us expectent. In hoc itaqz pmissa firmanē q̃
destrui a dño vident.

**Auertisti testamētū serui tui: pphāna-
stī in terra sanctuariū eius.**

Auertisti id est exclusisti vel subtraxisti (te-
stamētū serui tui) vetus scz testamētū qd ser-
uo tuo factū erat vbi enim est testamētū ve-
tus vbi est terra pmissionis vbi est regnū iu-
deorū vbi altare: sacerdos: et sacrificiū (pphā-
nasti). i. pphāna videri fecisti (in terra). i. vbiqz
terrarū (sanctuariū eius) qz iam vbiqz synago-
ga abominabilis videt vel regnū terrenū de-
struendo sancta illa que habebant terrena es-
se ostendisti.

**Destruxisti omnes sepes eius: posuisti
firmamētū eius formidinē.**

Destruxisti. i. destrui pmissisti (omnes semi-
tas eius). i. munitōes et defensiones scz duces

principes et sacerdotes et quicunque munimenta
quibus eos munitas ut etiam divina eos defen-
sione priuaret ut sic diriperent ab hostibus (po-
fuisse firmamentum eius formidine). i. deus qui
erat eis firmamentum factus est ei timore pro sua
culpa ut ipsum deum formident cuius munitio
ne fallari solebant.

Riripuerunt eum omnes transeuntes viam
factus est obprobrium vicinis suis.

Diripuerunt eum scilicet dauid. i. populum israel ubique di-
spersum (omnes transeuntes viam). i. gentes que
transeunt tempus et vitam istam nil in futuro sibi
pudentes vel viam et terminum fidei non cogno-
scentes eum qui dixit ego sum via (factus est ob-
probrium vicinis suis). i. gentibus in circuitu ha-
bitantibus quibus ante videbatur gloriosus. Ideo
sequitur.

Exaltasti dexteram deprimentium eum: le-
tificasti omnes inimicos eius.

Exaltasti (contrario). i. exaltari permisisti (dex-
teram). i. potentiam (deprimentium eum) ut ei dona-
rentur vel fortificasti ad percutiendum a simili vo-
lentis perire qui eleuat dexteram ut fortius per-
cutiat (lenificasti omnes inimicos eius) scilicet cum
satisfactum esset voluntati eorum per victorias con-
tra eum obtentas.

Auertisti adiutorium gladii eius: et non es
auxiliatus ei in bello.

Auertisti adiutorium et robur (gladii eius). i.
debilitasti eum in pugna contra hostes quod pau-
ci solebant vincere multos nunc a paucis vin-
cuntur multi populus enim armatus sine deo in-
ermis est. Unde sequitur (et non es auxiliatus ei in
bello) contra aduersarios sed potius eum decessisti.

Destruxisti eum ab emundatione: et sedem
eius in terra collidisti.

Destruxisti eum scilicet populum iudaicum (ab emun-
datione). i. a fide quod enim sola fides christi mun-
dat corda. non credendo in christum ab emunda-
tione destructi sunt vel quod flagella eum non emun-
dant (et sedem eius) regiam. i. regnum et dominationem
(in terra collidisti). i. ubique terrarum deiecisti quod
iam non est de eis princeps.

Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum
confusione.

Minorasti dies temporis eius scilicet in regno seu
regni eius ut non staret iuxta eorum opinionem quod
putabant se in eternum regnuros (perfudisti). i. re-
pleuisti (eius) confusione temporalis et eterna quod sunt di-
spersi et in seruitute redacti et gestant obpro-
brium infidelitatis sue. Deinde post hec dura
que commemorauit enuisse illi populo et regno ne
ibi putaret deus impleuisse quod promiserat et non

daret alterum regnum in christo cuius regni non
est finis. alloquitur eum propheta dicens. Hec du-
ra intulisti iudeis sed.

Etsi quoque domine auertis in finem: exar-
descet sicut ignis ira tua.

Etsi quoque domine auertis (israel a fide et salute
usque in finem). i. semper (exardescet sicut ignis ira
tua). i. vindicta tua omnia consumendo et deu-
stando ita quod nunquam extinguet sicut ignis ha-
bens combustibile. quod domine quod cum plenu-
do gentium intraverit tunc omnis israel saluus
fiet. Et ideo.

Memorare que mea substantia: nunquid
enim vane constituisti omnes filios hominum.

Memorare que (est) mea substantia (in chris-
to. et si enim iudei deficiunt non deficit mea sub-
stantia in christo venturo quod maria de me ve-
nit et inde christi caro) (nunquid enim vane con-
stituisti omnes filios hominum). quod domine. omnes enim in
vanitate eunt non enim tu vane constituisti eos sed
mudas eos a vanitate per semen in quo est mea
substantia de quo subdit.

Quis est homo qui viuet et non videbit
mortem: eruet animam suam de manu inferi.

Quis. i. quantus est (homo qui viuet) re-
surgens a mortuis (et non videbit mortem) quod iam
non morietur (et eruet animam suam de manu inferi)
ut non detineatur in inferno. certe hoc nulli pue-
rit nisi christo qui potest animam suam ponere
et iterum sumere. Vel loquitur in persona ecclesie et
ostendit quod in membris etiam impletur promissio-
nes spiritualiter dicens. Ita fecisti iudeis sed (us-
que quo domine auertis) scilicet oculos misericordie tue ab
israel et a nobis quos etiam in tribulatione video
(in finem). i. tam diu vel semper (exardescet sicut
ignis ira tua). quod domine non domine cum tibi proprium sit
misereri et peccare. Sed potius memorare (que mea
substantia). i. quod fragilis est humana natura mul-
tisque miserijs subiecta que nil est nisi per christum
sit redempta et ideo indiget tua misericordia nunquid
enim (vane constituisti omnes filios hominum) quod domine non
vane autem constituti sunt nisi tua misericordia eis suc-
currat ut ad vltimum finem suum scilicet felicitatem sup-
nam perueniant. nam (Quis est) ex nobis (ho-
mo qui viuet et non videbit mortem). i. non morietur
quod domine. nullus quod statutus est hominibus semel mori
et eruet animam suam de manu inferi). i. de parte
inferni. certe nullus ex inferno liberabitur nisi tu
nostre imbecillitatis memor nobis subuenieris.
Deinde usque ad finem psalmi loquitur in persona
ecclesie. quod domine. Et cum hoc ita sit.

Ubi sunt mie tue antique domine: sicut iu-
rasti dauid in veritate tua.

Ubi sunt ergo (misericordie tue antiquae) o (domine) et ab antiquo promissae sicut iurasti dauid in veritate tua que nec falli nec fallere potest. i. sicut veraciter et firmiter manu forti christo promissae sunt vnde ecclesia tua precatur cui eterna misericordia nuper promittebatur. **T**am habemus christum sed credentes adhuc laboramus? exhibe ergo in illo quod promissisti.

Demor esto domine obprobrium servorum tuorum: quod continui in sinu meo multarum gentium.

Demor esto domine ut remuneres quia ego patienter sustinui vide enim deus oblitus quoniam differt (obprobrium servorum tuorum) et (multarum gentium). i. illarum suis scilicet fidelibus christianis a multis gentibus (quod) obprobrium ego ecclesia diuina (continui). i. portavi (in sinu meo). i. in secreto mentis dissimulando et patienter sustinendo non audens resistere vel palam loqui.

Quod exprobrauerunt inimici tui domine: quod exprobrauerunt commutatio christi tui.

Quod obprobrium (exprobrauerunt inimici tui domine) scilicet iudei et pagani dicentes christum perisse et repetit (quod) exprobrauerunt scilicet (commutationem). i. mortem christi tui. i. filij tui crucifixi. hoc enim obiecerunt quia mortuus est christus quia crucifixus? que fuit magna commutatio in christo deo et homine. **S**ed non est obprobrium quod obijciunt quia hoc est mutari a temporalis vite ad eternam a terra ad celum. a iudeis ad gentes vltimam et ipsi mutant et commutationem christi tui non exprobrauerunt illi quidem exprobrauerunt sed nos laudantes dicimus.

Benedictus dominus in eternum: fiat fiat.

Benedictus sit (dominus in eternum) de ista commutatione saluberrima quia obtinuit nobis remissionem culpe et gloriam beatitudinis eterne. **I**pe nos gratis saluos fecit impietates nostras non attendit cum non querentes quesivimus invenit redemit liberavit. **E**xprobatio et maledictio inimicorum est temporalis sed contra maledictiones eorum dominus est benedictus in eternum. **E**t ad perficiendam suam et benedictionem ne quis timeat subdit fiat fiat fiat in tempore gratie fiat in tempore glorie. **E**cce quasi subscriptio principis et confirmatio cautionis dei. **S**ecuri ergo de promissionibus preteritis credamus? presentia recognoscamus? futura speremus?

Oratio.

Erue domine animas nostras de manu inferi quo per nobis inferna fortiter confregisti ut tuas misericordias decantantes et a perfusione criminum et a morte perpetua liberemur. **Q**ui vivis.

Psalmus de reparatione humani generis necnon de brevitate et miserijs vite presentis ac de longitudine et felicitate vite sequentis.

ps. lxxix.

Domine refugium factus es nobis: a generatione in generationem.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itulus est oratio moysi hominis dei. **E**t est sensus psalmi iste est oratio. oratio dico moysi. i. illa ostendens et tractans que lex per moysen data sunt sub velamine continebat. **I**pse enim specialiter in Genesi de conditioe hominis scripsit de qua et hic psalmus dicit. **U**el est oratio moysi. i. hoc dauid orat in psalmo quod et moyses ante oravit moysi dico hominis dei. homo quidam passibilis erat sed in dei misericordia liberandus et agit psalmus iste de defectu generis humani qui per christum auferretur et ideo bene post precedentem psalmum sequitur ubi de spe que in christo est agit. **Q**uamvis ergo in titulo nomen moysi sit insertum tamen secundum Hieronymum et plures alios non est credendum ab ipso moysi psalmum istum fuisse scriptum qui illis eius voluminibus et litteris indit? non est in quibus eius cantica scripta sunt. **S**ed ut visum est alicuius significatio gratia tam magni meriti servi dei nomen adhiberi est. **E**x quo dirigeret legentis vel audientis intentio similiter intellige suo modo de psalmis alijs eius nomine intitulatis. **M**ateria: oratio per malis amovendis et bonis obtinendis. **I**ntentio: monere ad contemptum vite veteris et penalis et ad amorem vite nove et celestis. **S**ententia in generali: propheta in isto psalmo in persona ecclesie orat per humani generis reparationem et salutem et a spe incipiens primo perficit divinam clementiam. **D**einde exponit infirmitatem humanam hortaturque ad contemptum terrenorum et amorem celestium ac tandem petit subventionem et liberationem. **S**ententia in speciali. **I**n persona ergo ecclesie loquens et a spe incipiens ait. **D**omine summe misericordie et immense clementie (refugium factus es) per fidem tue incarnationis (nobis) ad te pervenisse ut si ad te perfugere et tibi inherere volumus a circumdantibus tribulationibus et nostre mutabilitatis miseria liberemur (a generatione in generationem). i. in omni generatione et semper vel in duabus generationibus scilicet veteri cuius ille moyses fuit minister et in nova cuius ille idem fuit propheta. **E**st autem nobis dominus refugium contra pericula vite et non incurramus. contra tormenta ut non succumbamus. contra peccata ut ea vitemus: et perpetrata deleamus.

Ne autē videret nō fuisse antequā esset nobis
refugiū adiungit.

Priusq̃ mōtes fieret aut formaret ter-
ra et orbis: a seculo et i seculū tu es de?

Priusq̃ montes). i. angeli (fierent) de nubi-
lo et priusq̃ (formaret terra) .i. hoies de limo
terre. Ecce omnis rationalis creatura hac dis-
tincta est vt montū nomine signifi-
cetur celsitudo angeloz et terre noie humi-
litas hoim (et prius quam fieret (orbis). i. vni-
uersitas rerū (a seculo et in seculū). i. ab eterno
sine initio et in eternū sine fine (tu es deus). i. im-
mutabilis ac si diceret. Tu qui ex virgine tpa-
liter carnē assumens humano generi refugiū
eo factus ante ipaz et oēm creaturā et p omnia
secula es et pmanes deus qz tu es semp et eter-
nus. Sed qz hic in magnis tentationibz viu-
mus ne ab eterno etrefugio auertamur erat
homo dei. d. Cum sis refugiū.

Ne auertas hoīem in humilitatē: et di-
xisti cōuertimini filij hominū.

Ne auertas). i. ne auerti pmittas (hoīem) a
tuis bonis eternis et sublimibz (in humilitatē)
id est in tpaliū et terrenoz pcupiscentiā vt cō-
tempnis eternis tpalia pcupiscat. sapiatqz ter-
rena (et). i. qz (dixisti cōuertimini) ab amore mū-
di et terrenoz ad me et ad amorē eternoz (filij
hoim) qui habetis libertatē ad hoc faciendū
q. d. hoc a te peto qd ipse iussisti pcedē ergo pe-
tentis exaudi et fidē volentis adiuua dans ei
grām sine cuius adiutorio p arbitriū volunta-
tis tentatōes huius vite supare nō possumus
Magna est clementia dei que nos ad cōuer-
tionem inuitat. Ideo aut debem⁹ ab his labē-
tibus ad te et ad tuū refugiū cōverti.

Quā mille anni ante oculos tuos: tāq̃
dies hesternā que preterijt.

Quā mille anni). i. quantūlibet sit longa vi-
ta ista (ante oculos tuos). i. ad comparationē
eternitatis quā tu vides sunt tāq̃ dies hester-
na que) scz (preterijt). i. filis est diei hesterne fm
hoc qd pterijt et que iam nihil est. Nec saltem
tanquā dies crastina que ventura est qz omnia
que tpis sine claudunt p transactis habenda
sunt et quasi nihil sunt respectu eternitatis qz si
niti ad infinitū nulla est compatio. Si autem
mille anni nullius sunt momēti respectu eter-
nitatis p psequens nec vita alicuius hominis
que adhuc ad mille annos nunquā puenit. q.
d. nihil est homo nisi des ei alterā vitā et ideo
bene necesse est istam vitam postponere et aliā
psiderare et fm aplm ea que retro sunt obliui-
sci. i. tpalia et ea q ante nos sunt appetere. i. eter-

na. Et nec tāquā dies vna sunt mille āni. **S**z.
Et custodia in nocte: que pro nihilo ha-
bentur eoz anni erunt.

Et tanq̃ custodia in nocte). i. sicut vna vi-
gilā noctis que nō habet nisi tres horas. Et
bene custodie noctis vita pns ppatur quia in
sollicitudine et tenebris huius seculi agit. An-
tiqui diuiserūt noctē in quattuor custodias. i.
in quattuor vigilias in quibz solent poni custo-
die vt caueantur inimicorū insidie. Sic et nos
q̃dū in nocte huius seculi sumus cōtra insi-
dias diaboli vigilare debemus. Et vt minus
dicam et vilitatem huius vite adhuc ostendā.
(anni) mille (erunt) de numero (eoz). i. inter ea
cōputabunt. (que p nihilo) et p nullo p̄cio ha-
bentur. i. nulla reputabunt vt somnia. Et me-
rito illis ppatur qz hi anni anteq̃ veniāt nō
dum sunt cum aut venerint iam nō erūt. q. d.
in tenebris agit vita pns et in sollicitudine et
trepidatōe et quasi nihil est. Sed nō accusans
te quasi factorē mutabiliū hec dixi immo di-
uine iusticie consentiens dico

Mane sicut herba transeat: mane flore-
at et transeat: vespere decidat: induret
et arescat.

Mane) primo scz pueritie (transeat) homo
id est a sua qualitate mutet (sicut herba) q cito
mutat a qualitate quā habet in nocte in deteri-
orem mane orto sole et scdo (mane floreat et
transeat) in alia qualitatē. i. momentanee vis-
geat et cito pagat florē suū: et postea (vespere)
frigide senectutis (decidat). i. cadat in mortē
(induret) in cadauer (et arescat) id est siccet in
puluerem. q. d. luat homo qd meruit. **N**is eni
caro senū et oīs gloriā eius vt flos senū: senū
aruit et flos decidit. **D**ec aut pena de peccato
venit vnde subdit.

Quia defecimus in ira tua: et in furore
tuo turbati sumus.

Quia) ab im mortali statu (defecimus) id
est in hūc defectum mortalitatis versi sumus
(in ira tua) qua iratus es primis parentibz et
in vindicta tua nobis inflicta ppter pctā nrā
et nō nū scdm corpus defecimus infirmitate
sz etiā fm aiām affligimur mortis timore. vñ se-
quitur (et in furore tuo). i. in effectu furoris tui
scz de morte (turbati sumus) timentes mori et
quod grauius est post mortē puniri. **I**nfirmi
facti sumus et infirmitatē finire trepidamus.
Iuste aut defecimus qz peccauim⁹. **E**t tu

Posuiisti iniquitates nostras in cōspe-
ctu tuo: seculū nostruz in illuminatōne
pultus tui.

Posuiſti iniquitates nraſ in ſpectu tuo)
.i. in pñtia tua habuiſti oia originalia pctā no
ſtra qz te nō latuerūt z nō ſolū illa ſed etiā (ſe-
culum noſtrū).i. decurſuſ tpm nroꝝ ſcꝝ vitam
noſtrā prauā z actualia pctā que poſtmodū in
ſeculo viuenteſ cōmiſim⁹ poſuiſti (in illūina-
tione vultuſ tui).i. in illuſinofa z lucida co-
gnitione tua in qua vides omnia. q. d. nō texi-
ſt uenia nō ab eis diſſimulaſti ſz poſuiſti corā
te vt punireſ. Hoc autē ex effectu pbaf.

Quā omneſ dieſ noſtri defecerūt: et in
ira tua defecimus.

Quā omneſ dieſ nri).i. vite nre (defecerūt).i.
ex ira tua abbreviatū ſunt z ad paucitatē reda-
cū totaſq; vita nra in defectuſ corruit z merito
qz pſumptōe longioris vite peccauim⁹ z noſ
ipſi (in ira tua defecim⁹) ac paſſibileſ z mor-
taleſ facti ſumus qz ea que tranſeūt amauim⁹
nō enī nobiſ niſi ppter pctā irāſceriſ. Deinde
ex pñit meli⁹ miſeriā z breuitatē viteb⁹ qz.

Anni noſtri ſicut aranea meditabunt⁹ di-
eſ annoꝝ noſtroꝝ in ipſiſ ſeptuaginta
anni.

Anni nri ſicut araneaſ ſic inaneſ z inutileſ
(meditabunt⁹).i. reputabunt⁹ nam quecūq; in
anniſ noſtriſ agim⁹ ita fragilia ſunt et tran-
ſitoria ſicut tela arance ſicut enīz aranea mittit
fila et buc illucq; diſcurrit z tota die texit z la-
bor quidē grandis eſt ſed effectus modicuſ et
quaſi nulluſ ſic z vita hominū buc illucq; di-
ſcurrit in occupationib⁹ inani⁹ z inutilib⁹ la-
borat⁹ tres corruptibileſ ſcꝝ diuitiaſ z hono-
reſ acqꝛat z nō intelligit qz laborando arance
telam texit qz omnia velociter amittit. Et ſicut
anni nri ſunt in labore vano ſic etiā pauci ſūt
numero qz (dieſ annoꝝ nroꝝ) ita breueſ ſunt
qz (in ipſiſ ſunt ſeptuaginta anni) de curſu cō-
muni.

Si autē in potentatib⁹ octoginta anni:
et ampliuſ eoꝝ labor et dolor.

Si autē in potentatib⁹).i. in illiſ q; habēt po-
tentem z fortē cōplexionē ſunt (octoginta an-
ni) in ſtatu puenienti (z ampli⁹) vltra illud tps
eſt (eoꝝ labor z dolor) ac multa miſeria q; tunc
multiplicant⁹. Senectuſ enī ipā quidā mor-
buſ eſt z languor. Sed hoc ad miſericōdiam dei
pñet qui filioſ flagellat et ordinat ad bonuſ
noſtrū quos emendat.

Quoniaſ ſupuenit manſuetudo: et cor-
ripiemur.

Quā ſupuenit) in ſenectute (manſuetudo)
dei. i. manſueta ei⁹ caſtigatio et etiā manſue-
tudo nra. de⁹ enī p clemenciā manſuet⁹ noſ

p ſenectutē et infirmitatē domādo efficit man-
ſuetuſ (et) ſic corripimur) z emēdabimur ab
inſolentiſ iuuentutiſ et exceſſib⁹ nriſ quem
enī diligat de⁹ corripit z caſtigat z nihilo-
minus erudimur. nō enī pōt erudiri quiſq; ſz
ſine labore z dolore qz virtutiſ in infirmitate p-
ficiat⁹. Et cum hoc ſit.

Quiſ nouit ptatem ire tue: z pre timo-
re tuo iram tuā dinumerare.

Quiſ nouit).i. noſcere z cōſiderare ſatagit
(ptatem ire tue) quam exerceſ cōtra illoſ qui-
buſ hic pñiſ. pñiſ enī ire hoīſ eſt corpus occi-
dere et poſt nihil poteſt facere de⁹ autē z hic
poteſt punire z poſt corp⁹ et animā mittere in
gehennā (et) quiſ (pre timore tuo).i. te timenſ
vel ad hoc vt te timeat nouit (iram tuā dinu-
merare).i. pñſaret diſtinguere qz pluriſq; tūc
magiſ irāſceriſ qñ placari videriſ. quibuſdā
vero tunc placariſ quādo irāſci eſtimariſ. Il-
liſ enī parciſ ad penaſ hoſ puniſ ad ſalutē
q. d. pauci ſunt qui hec intelligūt ſi enī intel-
ligerent nō ita de ſacili peccarent. Et qz ſine te
hec intelligere nō poſſum⁹ ergo o dñe.

Dexterā tuā ſic notā fac: et eruditoſ
corde in ſapientia.

Dexterā tuā ſic notā fac).i. chriſtū ſic fac
noſtū vt p eum diſcant nri iram tuā noſcere z
dinumerare ac magiſ petere ea que nō viden-
tur pñentia ad nouū teſtamentū qſ pñentia pñ-
entia ad vetuſ teſtamentū. Uel (dexterā tuā)
id eſt eternā felicitatē qua oueſ ab hediſ ſepa-
rabiſ (ſic notā fac) vt dictū eſt ſcꝝ flagellando
quem recipiſ z nō ſinendo pſperari in tꝑalib⁹
ſed emendādo vt ad dexterā ponāſ. Sic enī
innoteſcit de⁹ qſ in ea ſit ſeſſurus (et) fac eru-
ditoſ corde in ſapientia) ad ppendendū iſta
Uel (et) fac notoſ (eruditoſ corde in ſapien-
tia) quos fecit de⁹ notoſ in nouo teſtamento
vt p fide omnia ſpernāt z eterna bona tñ que-
rant. hoc attendenſ iſte homo dei orat p eiſ q;
multa patiunt⁹ a ſeculo p eterniſ dicenſ.

Conuertere dñe vſquequo: et deprecabi-
liſ eſto ſup ſeruoſ tuos.

Conuertere dñe) ab irato in benignū reſpi-
ciendo noſ miſericōdie tue oculiſ q; videriſ auer-
ſuſ a tribulatiſ (vſquequo).i. aliquantulū nō
ex toto qz magiſ pdeſt ſi aliqua tribulatiō ſem-
per noſ monet (et deprecabiliſ eſto ſup ſeruoſ
tuos) preceſ eoꝝ exaudiendo. q. d. iuſticiā tꝑa
vt nō ſuccumbam⁹ talemq; te exhibe vt poſ-
ſiſ exorari a peccatoriſ. Sed iſte homo dei
iam futura bona ſpe anticipanſ quaſi de fa-
ctiſ dei ait.

Repleti sumus mane miscdia tua: et exultauimus et delectati sumus in omnibus diebus nostris.

Repleti sumus mane. i. in eternitate miscdia tua qua nos a malis omnibus liberaisti et abundantia bonorum satiasti. **N**odo est nox in qua esurimus et sitimus tunc aut postposuistenebris huius seculi et oriente sole iusticie satiabi murultu dei (et ibi exultauimus) foris (et delectati sumus) **U**el (exultauimus) in laude tua (et delectati sumus) in re iocunda (in omnibus diebus nostris) quibus nulla nox succedet ubi omnes dies simul sunt non sibi succedunt quia unus sunt id est eternitas. **I**bi etiam.

Letati sumus per diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala.

Letati sumus per diebus quibus nos humiliasti. i. humiliari et affligi permisisti scilicet (annis quibus vidimus) et exprosumus (mala) penalia humilis et angustias corporis. hoc est per afflictione dierum et annorum illorum quibus nos afflixisti in hoc mundo. **N**unc enim mala temporalia videmus sed postmodum eterna bona conspiciemus. **N**am mala pene nunc patienter tolerata sunt eterne vite meritoria. **S**ed quia homo non potest hic de malo euadere vel in bono perseuerare sine speciali tuo adiutorio ergo.

Respice in seruos tuos et in opera tua: et dirige filios eorum.

Respice in seruos tuos in quos iratus videbaris (et in opera tua) quia ipsi serui tui sunt et opera non sua sed tua. quod dicitur propter hoc debes respicere quia ipsi serui sunt opera tua. **N**ec solum ut homines sint sed etiam serui tui. i. obedientes iussis tuis. **I**psi enim sumus figmentum non solum in adam sed etiam creati in christo iesu in operibus bonis (et dirige filios eorum). i. imitatores ut sint recti corde quibus bonus est deus. **U**el (filios) i. opera ne incurramus et detorqueantur ad mala.

Et sit splendor domini dei nostri super nos et opera manuum nostrarum dirige super nos et opus manuum nostrarum dirige.

Et ut ad hoc perualeamus (sit splendor domini dei nostri). i. lumen vultus tui et lux spiritualis scilicet gratia. spiritus sanctus imprimatur in mentem quatenus diabolice imaginis obscuritate fugata in pristinam figuram et imaginem reformemur. **S**plendor eius in nobis luceat ut tenebras nostras illuminet. splendor in nobis habitet ut omnes tenebras appellat (et opera manuum nostrarum dirige super nos ut non per mercedem terrenorum sed per dei gloriam et eternis ea faciamus). **D**einde in singulari nu-

mero subdit (et opus manuum nostrarum dirige) intendens quod omnia opera bona nostra unum opus esse debent in charitate quia omnia opera bona que multa sunt quantum ad diuersitatem generis unum sunt in radice charitatis et ad unum finem diriguntur quantum ad intentionem operantis.

Ratio.

Lucisui sideris sator omnipotens deus qui non tam mundo lucem fugata nocte restituis satia nos quesumus miscdia tua renitente ut omnes peccatorum obscuritates te illuminante pellamus. **P**er dominum non.

Psalmus de certa et infallibili protectione diuina in tentatione et pugna iusti hominis in deo et eius adiutorio firmiter sperantis. **ps. xc.**

Qui habitat in adiutorio altissimi: in protectione dei celi commorabitur.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itul' est laus cantici dauid. **E**t est sensus psalmi iste est laus dauid. i. christi quia in eo laudatur de beneficiis que confert ecclesie sue et est cantici quia continet in se canticum. i. iocunditatem meminit enim eterne beatitudinis. de hoc psalmo tentauit diabolus christum cuius tentatio nostra est doctrina. sicut enim ille sic et nos in illo diabolum vincimus si christum imitari volumus non in mirabilibus que facit solus sed in eo quod factus est pro nobis et ad quod nos inuitat scilicet in humilitate et patientia quem nos in his sequentes ex eo et in eo diabolum vincimus de qua victoria christi et suorum contra diabolum agit iste psalmus unde et in titulo laus ponitur que per hac victoria deo dicatur. **E**t bene hic psalmus sequitur post predictum quia enim ut ibi dictum est dominus factus est nobis refugium consequenter hic agit de tentationibus in quibus ad ipsum est recurrendum nam manentes in auxilio dei vincunt omnes tentationes diaboli contra quas ille psalmus est antidotum generale et proficit ex duobus scilicet fide et spe. **M**ateria protectione diuina in tentatione hominis in deo et eius adiutorio sperantis. **I**ntentio ut exemplo christi et fiducia sui auxilii discamus tentationes vincere et non de nobis presumere sed de dei adiutorio confidere atque ad eius gratiam quicquid fortiter facimus referre. **S**ententia in generali propheta in isto psalmo sperantem in deo in tentatione et pugna promittit protectionem diuinam et ex protectione victoriam et ex victoria coronam. **S**ententia in speciali propheta ergo de quolibet sancto ait. **(Q**ui habitat). i. more habitans se per fiduciam stabilium et perseueranter perficit (in adiutorio) non

suo sed (altissimi) dei. i. qui totā spem suam nō in se vel in homine sed in deo et eius adiutorio semp cōstituit in p̄tectōe dei celi cōmorabit̄ id est omnibz modis a deo p̄teget̄ et p̄seueranter habebit eum. p̄tectōrē in tentatōibz v̄i nec capiat illecebra voluptatis nec frangat timore aduersitatis vt nō declinet ad dexterā v̄l ad sinistrā hec est via regia via christi regis nostri quam ip̄e ambulauit quem et nos imitari debemus. Et talis.

Dicet dñs susceptor meus es tu: et refugium meū deus meus sperabo in eū.

Dicet dñs corde et ore (susceptor meus). i. mei infirmus es tu v̄i medicus q̄ ip̄e suscepit nos ad curandū sicut medicus egrotū (et refugium meū) a simili tempestate q̄ ad ip̄m refugimur vt ab imminētibz tentatōibz et piculis liberemur (deus meus) q̄ creator noster est et reformator ratiōis nostre et ideo (sperabo in eū) nō de me p̄sumā. hic notant̄ quatuor bñficia dei que facit in bello spūali. primū est adiutorium eius vt hostes n̄ros impugnare et expugnare possim. s̄m est p̄tectio ab hostibz si impugnare voluerint. terciū cura et recreatō si hostes nos vulnerauerint vel vexauerint. quartū receptatio eius si de p̄fectu fugerim. Et merito sperabo in eū.

Qm̄ ip̄e liberabit me de laqueo venantium: et a verbo aspero.

Qm̄ ip̄e liberabit me) nō ego (de laqueo venantium). i. de tentatōe demonū seu hoīm que fit p̄ facta qui circa viam ad dexterā p̄spicitis et ad sinistrā aduersitatis laqueos tendūt et blandiendo vel terrendo illaqueant vt hoīes mala faciāt et bona obmittant (et a verbo aspero). i. a tentatōe que fit p̄ verba que siue sint aspera vt cōiicia detractio et siliā siue blanda vt adulatō doli et huiusmōi om̄ia dicunt̄ aspera qm̄ diuinis obuiant regulis et mouent hominē ab eis. S; ab his omnibz liberaf a deo qui spem suā ponit in eo. Et vt liberet.

Scapulis suis obumbrabit tibi: et sub pennis eius sperabis.

Scapulis). i. humeris (suis) in quibus est fortitudo. i. virtute p̄pria (obumbrabit). i. obumbraculū p̄tectōis et refrigeriū in ardore tentatōis p̄stabit (tibi) qui habitas in adiutorio altissimi (et sub pennis) vel alis misericordie (eius sperabis) de p̄tectōe dei a malis. q. d. quādmōdū gallina pullos suos ante pectus suū ponit et alis suis p̄tegit sic dñs noster multo amplius om̄es in se sperantes benigne recipit et defendit. vnde cū dicit (**S**capulis suis)

id est inter scapulas et a tergo pōt̄ intelligi et a pectore s; q̄ addit sub pennis vel alis manifestum est q̄ p̄tectio est a pectore quasi te posito in medio alarū hinc inde expansarū ad p̄tegendum te cōtra inimicū. Et tanq̄

Scuto circundabit te veritas eius: nō timebis a timore nocturno.

Scuto) misericōdie (circundabit te). i. p̄teget te (veritas eius). i. obseruantia p̄ceptōrū eius. veritas eius erit tibi scutū. i. mandata eius impleta defendent te a malignis hostibz: et ita (nō timebis a timore nocturno). i. a leui et occulta tentatōe que fit ignorātibz seu a tentatōe ignorantie q̄ ignorantia intelligit̄ in nocte v̄i hec tentatio nocturnus timor dicit̄ a simili piculi v̄i timor tñ habet. Nō timebis etiā

A sagitta volante in die: a negocio perambulante in tenebris: ab incurfu et demonio meridiano.

A sagitta volante in die). i. a leui et manifesta tentatōe que fit scientibz seu a p̄ctō scientie nam manifestatio intelligit̄ in die his duobz leuibz duo grauiā reddit dices: et (a negocio perambulante in tenebris). i. a graui et occulta tentatōe que fit ignorantibz. et (ab incurfu et demonio). i. ab incurrente demonio (meridiano). i. a graui et apta tentatōe que fit scientibz que dicit̄ demoniū meridianū p̄pter vehementis tentatōis estum.

Cadent a latere tuo mille: et decē milia a dextris tuis ad te aut̄ nō appropinq̄bit

Cadēt a latere tuo) scz sinistro (mille) de demonibz te tentantibz diuina virtute victi (et decem milia a dextris tuis) cadent et ponit̄ hic numerus determinatus p̄ indeterminato vt p̄ mille et decē milia intelligat̄ demonū multitudinem. Et q̄ in sinistris aduersa in dextris p̄spicit̄ significat̄. et plures p̄spicit̄ illecebris q̄ aduersitatis molestijs capiunt̄ recte a latere sinistro mille et decē milia a dextris cadere dicuntur (ad te aut̄) in diuino adiutorio sperantem (non appropinq̄bit) demoniū vel tentatio per consensum.

Clerunt̄ oculis tuis cōsiderabis: et retributionem peccatorū videbis.

Clerunt̄) tamen oculis tuis) interioribz (cōsiderabis) talem p̄ctōz diuinā sup te tanq̄ gratias (et retributōz peccatorū). i. penā debitāz p̄ peccatis (videbis) in fine q̄ retribuēt abundanter facientibz supbiā quibz mō tanta p̄mittuntur in christianos et dei seruos vt p̄ hoc exerceantur et magis mereantur. Et sic tanq̄ gratias deo dices

Quoniam tu es domine spes mea: altissimum posuisti refugium tuum.

Quoniam tu es domine spes mea) tuta et secunda quia non in alio sed in te solo cui nemo resistere potest confido et sic (altissimum). i. in alto non in imis (posuisti refugium tuum) ubi fugias a malis et a ventura ira iudicis. **U**el (altissimum) scilicet ipsum deum (posuisti refugium tuum) ad quem refugias in malis insurgentibus et ideo es securus. **U**bi sequitur. **N**on accedet ad te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Non accedet ad te) sic sperante in domino (malum) scilicet mortalis culpe ut noceat anime et flagellum) scilicet temporalis pene (non appropinquabit tabernaculo tuo) scilicet corpori taliter ut te eiciat a sanctitate presentis et firmitate fidei non appropinquabit non ut non sit sed ut non obsit quia habitant in adiutorio altissimi nocere non poterit. **E**xemplum subditur

Quoniam angelis suis mandauit te te: ut custodiant te in omnibus viis tuis.

Quoniam angelis suis) quos posuit custodes hominum et specialiter electorum (mandauit) tanquam suis ministris (de te) te eis committendo (ut custodiant te) ab omni nocumento (in omnibus viis tuis) tam in presentis quam in aduersis. **V**nde magna debemus angelis reuerentiam nobis per custodiam a deo deputatis. **E**t ipsi angeli.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

In manibus) scilicet potentia et virtute (portabunt te) ad bona dirigendo et inuadendo et a malis euadendo ac protegendo. **Q**uod dicitur sic te custodiet tanquam in manibus suis te portet (ne forte offendas ad lapidem). i. ad peccatum mortale ad modum lapidis graue (pedem tuum). i. affectum per consensum vel malum positum.

Super aspidem et basiliscum ambulabis: et contulcabis leonem et draconem.

Super aspidem et basiliscum ambulabis et contulcabis leonem et draconem). i. omnem virtutem et potestatem diaboli diuino adiutorio superabis quia propter varias astutias et diuersos tentandi modos his peras aialibus. **I**pse enim est aspidem cum occulte veneno percutit et homines per ignorantiam mortaliter peccare facit. **B**asiliscus cum palas flammam venenat et hominem scienter peccare mortaliter facit. **S**ed istius astutia sancta ecclesia cauet quod super illum ambulat quia eum vincit et calcit. **I**pse est leonem sicut apte et persequitur violenter. **D**racō dū insidiat occulte et deuorat negligentes. **D**agis timēdus est draco in insidijs quā leo in impetu. sed non te frangat leo: non te decipiat dra-

co. **E**sto in tentatione foris et leonem contulcabis esto in tentatione cautus et draconem superabis.

Uel prout predicti scripti versus etiam intelligi de christo. **Q**uod dicitur ille qui habitat in adiutorio altissimi non timebit a demonio. **S**ed o christe (ad dent a latere tuo mille). i. multi perfidentes se te cum scissuros ut iudicet superabunt in tentatione et de illa spe iudicandi cadent et quia multo plures confidunt se ad dexteram collocandos ut saluentur ideo subdit (et decem milia a dextris tuis) et a spe standi ad dexteram tuam cadent similiter. **Q**uia enim de se presumunt non habentes in alto fixam radicem charitatis ideo cadunt per demonium meridiana. i. per graue estum diaboli vel tribulationis (ad te autem) o christe. i. ad tua membra vera tibi adherentia que sunt tu. i. vnum tecum (non appropinquabit) demonium nec te deiciet per tentationem nis estum. **E**t si demonium non appropinquet (Uel tamen) non erit impune quod tuos persequuntur iniqui nam (oculis tuis) quibus merita hominum iudicas (considerabis) malum quod voluerunt (et retributionem peccatorum videbis) ut scilicet retribuas eis finem quod intenderunt. **I**deo autem non cadit iustus a demonio et ad me non appropinquabit. **Q**uoniam tu domine christe (es spes mea) scilicet corporis tui et ecclesie et per hec es spes mea quia (altissimum posuisti refugium tuum). i. resurgendo et ostendendo altum fecisti. i. forte ostendisti refugium tuum et per altissimum. i. eternis docuisti ad te fugiendum iam sperent tui sequi quo tu precessisti. **E**t ideo. (Non accedat ad te) domine christe (malum) ultra (et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo). i. carni tue in qua per nobis militasti. **I**n hoc quidem tabernaculo sensisti malum et flagellum in terra ad quod leuatum super celos ut illuc sit directa spes nostra non accedent ut prius mala vel flagella. **Q**uoniam angelis suis mandauit de te) de tuo tabernaculo (ut custodiant te in omnibus viis) et opibus (tuis) **U**nde in euangelio appruit ei angelus confortans eum. **E**t ipsi angeli. **I**n manibus portabunt te) ascendente in celum non quod sine eis rueres sed quia obsequabant tibi regere inde misso spiritu sancto soluas credentes a reatu legis (ne forte offendas ad lapidem pedem tuum). i. ne pedes tui scilicet apostoli et euangeliste omnes in quibus per gratias vniuersas gentes offendant ad lapidem. i. in lege in tabulis lapideis data et sine gratia accepta teneant rei in ea sed a timore legis solutur per amoris spiritus legem implentes. **E**t super aspidem et basiliscum ambulabis) pedibus tuis (et contulcabis leonem et draconem) in eis. **O**mnia enim nocumenta per hec animalia ut supra dictum designata in aduentum domini a pedibus eius. i. a sanctis sunt pilstrata. **D**einde sunt verba dei per solantis

virtu iustiz et ecclesiam in tribulationibz cui hic
defensione et in futuro pnia pmitit.

Quoniam in me sperabit liberabo eum: pte
gam eum quoniam cognouit nomen meum.

Quoniam in me sperabit non in se vel in alio (li
berabo eum) ab illis tentationibz et a malis se
culi omnibz (ptega euz) a piculis ideo (quoniam) ve
re cognouit nomen meum credendo laudando
et alijs nunciando. Spera ergo in deo et libe
rabit te cognosce nomen eius ut ei seruias et p
teget te ne cadas habes enim de hoc certitudi
nem p dei pmissione. Et quoniam.

Clamabit ad me et ego exaudia eum: euz
ipso sum in tribulatoe: eripia euz et glo
rificabo eum.

Clamabit ad me orando (et ego) exaudia
eum finaliter et si nondum audio eum iam ta
men cum ipso sum in tribulatoe sicut fidelis
adiutor dulcisqz solator ne deficiat (eripiam
eum) a malis seculi et piculis in tpe tribulatio
nis (et glorificabo eum) post exercitia laboris
eternis premijs in celis. liberat quoniam deus cor
paliter sicut tres pueros ut confundant infide
les. liberat martyres spiritualiter scz spūs corū
a carceribz eripiedo ut imitent fideles. Et tunc.
Longitudine dierū replebo eum: et osten
dam illi salutare meum.

Longitudine dierū p durationē. i. vita eter
na que non habet finē (replebo eum) qz sufficit
haberi hinc alibi dicitur sanabor eum appuerit
gloria tua. Unde nunc sequitur (et ostenda illi)
p specie et aptam visionē (salutare meum). i. chri
stum in maiestate quā videbim euz sicut est in
natra diuinitatis et in forma hūanitatē quo
modo modo videt ab angelis. hec visio. i. vi
sionis materia scz deus est tota merces nra et
tota nra beatitudo est diuina ptemplatio. hūc
psalmū in quadragesima. et in tractu et in ver
siculis et multis modis cantam qz cum chri
stus ieiunauit diabolus eū de hoc psalmo ten
tauit et victus abscellit hūc cūā psalmū ad cō
pletorū quodidie frequentam ut quo tpe dia
bolus magis nitit ad decipiendū eo tpe nos
magis laborem ad resistendū.

Oratio

Presta nobis dñe per inuocationē nois tui
aspidis et basilisci letalia venena calcare ut oñ
sum nobis salutare tuū aduersus insidias ini
mici spūal' elipei vmbaculo muniamur. p. d.

Psalmus de exhortatoe ad dei lau
dem p diuersis beneficijs suis ac de fina
li impioz pditione et iustioz retributio
ne.

ps. xci.

Bonū est confite

ri dño: et psallere nomini tuo altis
sime.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus est
psalmus canticū in die sabbati. Ubi sciendū
qz triplex est sabbatū scz temporis: pectoris et
eternitatis. Sabbatū tps est dies septimus
quo post opa sex dierū requieuit dñs docens
in pñti suos laborare ut in futuro quiescant
Sabbatū mentis est tranquillitas bone psci
entie spe futuri ut non turbet rebus seculi. In
hoc sabbato cordis primū est ut bona tua deo
tribuas mala tibi. Sabbatum eternitatis est
eterna requies p qua in pñti bene opari debe
mus agentes sabbatū mentis. Hic ergo agit
de duobz vltimis scz de sabbato mentis et eter
nitatis. vnde bene in titulo ponitur psalmus
et canticū. Et est sensus psalmus iste p quē no
tatur bona opatio est canticū p qd notatur ex
ultatio mentis qz in ea semp debemus canta
re deo et gratias agere exultantes et hoc in die
sabbati. i. de eterna requie cū mentis tranquil
litate. de qua requie loquitur hic ppheta osten
dens iustos laborare in hac vita sex diebus. i.
sex etatis et in futuro quiescere et ecōtra ma
los hic quiescere et ibi laborare. vnde bñ post
pdictum psalmū in quo de tentationibz et ma
lis huius seculi agitur psalmus ille sequit in
quo de eterna requie futuri seculi tractat. Ma
teria: laus dei tā in pspers qz in aduersis ma
lorumqz pditione et bonoz retributio. Intentio
monere nos ut a dei laudibz vel bonis opibz
siue in pspers siue in aduersis nō cessemus et
cum adest felicitas consolatoe dei et cū deest
iusticie dei gratias agam et bona nostra deo
mala vero nobis tribuamus hieqz libenter p
eternis laboremus. Sñia in generali ppheta
in isto psalmo inducit primo ad dei laudem p
multis suis bñficijs: deinde asserit malos pe
rituros ut ceteri timeant et iustos florere ut de
uoti gaudeant. Sñia in speciali: In vtroqz er
go simus deo grati et sentientes omnia bene a
deo agi dicamus (Bonū est) qz honestū et vti
le iocundū et delectabile (confiteri dño) ore ut
mala nobis et bona deo tribuamus. In vtra
qz re dño cōsistere et in peccato quia tu fecisti et
in bono facto quia ipse fecit. Et cōuertens ser
monem ad dñm mutata psona dicit (et psalle
re) opere (nomini tuo) o (altissime). i. bene vi
uere et operari ad honorē et laudem nominis
tui ut quisquis querat gloriā tuam nō suā no
men tuū non suum. Quicunqz manibus bo
na opatur psallit deo: qui ore cōfiteatur cantat